

LIETUVOS RESPUBLIKOS
KONKURENCIJOS TARYBA

VEIKLOS ATASKAITA 2019

TURINYS

1. Pagrindiniai veiklos rezultatai	3
2. Pirmininko žodis	4
3. Svarbiausi darbai ir įvykiai.....	5
4. Pagrindinių veiklų apžvalga.....	7
5. Viešųjų subjektų priežiūra.....	9
5.1. Konkurencijos įstatymo 4 str. priežiūra.....	9
5.2. Valstybės pagalba.....	14
6. Konkurenciją ribojantys susitarimai.....	17
7. Koncentracijų priežiūra.....	22
8. Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi.....	25
9. Klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūra.....	27
10. Mažmeninė prekyba.....	29
11. Teismų sprendimai.....	32
12. Teisėkūra.....	35
13. Švietimas konkurencijos srityje.....	37
14. Tarptautinis bendradarbiavimas.....	40
15. Žmogiškieji ir finansiniai ištekliai.....	42
15.1. Komanda.....	42
15.2. Finansavimas.....	45

ATASKAITOJE NAUDOJAMOS SANTRUMPOS:

EBPO – Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija
EK – Europos Komisija
ES – Europos Sąjunga
ESTT – Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
KĮ – Lietuvos Respublikos konkurencijos įstatymas
KT – Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba
LAT – Lietuvos Aukščiausiasis Teismas
LAR – Lietuvos architektų rūmai
LTSA – Lietuvos transporto saugos administracija
LVAT – Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas
MPĮ – Mažmeninės prekybos įmonė

MPĮ[NVDĮ] – Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas
RĮ – Lietuvos Respublikos reklamos įstatymas
SVDPT – Saugus valstybinis duomenų perdavimo tinklas
STT – Specialiųjų tyrimų tarnyba
VAAT – Vilniaus apygardos administracinis teismas
VIAP – viešuosius interesus atitinkančios paslaugos
VPT – Viešųjų pirkimų tarnyba
VSĮ – Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas
VTAT – Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba

PAGRINDINIAI VEIKLOS REZULTATAI 2019 M.

PIRMININKO ŽODIS

Lietuva 2019 metais atrado gerovės valstybę. Ši daugiau nei šimtmečio senumo idėja siauresne ar platesne apimtimi įgyvendinama daugelyje pasaulio šalių, taip pat ir Lietuvoje, tačiau tik pernai diskusijos apie mūsų gerovės valstybės modelį išsiveržė į mases.

Konkurencijos politika negali pasigirti tokiu populiarumu, nors ji taip pat siekia gerovės – vartotojų gerovės. Būtent taip nuo praėjusio amžiaus devintojo dešimtmečio pradžios savo tikslą suvokė JAV ir daugelis Europos konkurencijos institucijų. Lietuvoje Konkurencijos taryba skelbia sauganti veiksmingą konkurenciją dėl vartotojų gerovės ir įsipareigoja, kad tarybos sukurta tikėtina finansinė nauda vartotojams bent penkis kartus viršys jos metinį biudžetą.

Konkurencijos institucijos gali būti naudingos žmonėms, kai jos išaiškina ir išardo kartelinius susitarimus, kaip, pavyzdžiui, 2019 metais atsitiko su Šiaurės Lietuvoje veikusiu „melioracijos karteliu“, ar saugo konkurenciją nuo ją galinčių riboti įmonių susijungimų, ką turėjo pastebėti Šiaulių gyventojai, kai po Konkurencijos tarybos poveikio konkurencijai vertinimo mieste veikiantys interneto, televizijos retransliavimo ir telefonijos paslaugų teikėjai atsisakė planų susijungti. Regis, vartotojų gerovė kaip pagrindinis, jei ne vienintelis, konkurencijos politikos tikslas neturėtų kelti abejonių – galų gale, visi mes esame vartotojai, tad siekį kurti naudą visiems telieka sveikinti?

Vis dėlto, nuo pat šio amžiaus pirmojo dešimtmečio pabaigoje prasidėjusios finansinės krizės iki šiol vis labiau stiprėja kritika, kad konkurencijos politika ir ją įgyvendinančios institucijos pernelyg didelį dėmesį skiria finansiniams konkurencijos rezultatams, nepakankamai prisidedamos prie kitų visuomenei svarbių vertybių, tokių kaip sąžiningumas, socialinės atskirties mažinimas, darbuotojų teisių užtikrinimas, privatumo ar aplinkos apsauga. Daugėja manančių, kad privačių ūkio subjektų konkurencija, kaip vertybė ir pagrindinis ekonomikos variklis, yra per daug išaukštinta ir kad valstybė turėtų imtis kur kas reikšmingesnio vaidmens. Vaidmens, kuris neapsiribotų tvarkos konkurenciniame procese užtikrinimu, bet reikštų tiesioginį bei didesnę valstybės dalyvavimą rinkoje, kartais panaikinant pačią konkurenciją. Tokių pavyzdžių yra ir Lietuvoje, iš kurių ryškiausi – 2019 metais svarstyti siūlymai kurti valstybines vaistines bei Seimo priimtose įstatymų pataisose, leidžiančiose savivaldybėms tam tikras paslaugas (vandens, šilumos tiekimo, nuotekų ir atliekų tvarkymo, keleivių vežimo, teritorijų ir gatvių priežiūros, maitinimo paslaugų ugdymo, globos ar sveikatos priežiūros įstaigose teikimo) pavesti teikti jų pačių valdomoms įmonėms be konkurencingos atrankos procedūros.

Šie pavyzdžiai rodo, kad mūsų šalyje vertybinės diskusijos dėl privataus asmens ir valstybės santykio nesibaigė su 1992 metų Lietuvos Respublikos Konstitucijos priėmimu. Nors Konstitucijos 46 straipsnis aiškiai įtvirtina ne valstybinę, o privačią nuosavybę, asmens laisvę bei iniciatyvą kaip šalies ūkio pagrindą, valstybei numatydamas pareigą remti visuomenei naudingas asmenines iniciatyvas, ši konstitucinė nuostata ir toliau patirs išbandymus, kai kurdami savo gerovės valstybę nuolatos kelsime klausimą – kiek valstybės yra gerovės valstybėje?

Koronavirusas 2019 metais atrado Lietuvą. Kilusi krizė išbandys mūsų gerovės valstybės modelį ir parodys, kaip valstybės institucijos, laikydamosi Konstitucijos nuostatų, sugebės įgyvendinti savo pareigą pasirūpinti valstybės piliečiais.

Konkurencijos tarybos pirmininkas
Šarūnas Keserauskas

SVARBIAUSI DARBAI IR ĮVYKIAI

1 Nustatėme 4 Konkurencijos įstatymo pažeidimus:

- pripažinome, kad „Pasvalio melioracija“, „Jadrana“, „Panevėžio melioracija“ ir „Biržų ranga“, dalyvaudamos 25-iose Pasvalio, Panevėžio ir Biržų rajonų savivaldybių viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto bei melioracijos darbams pirkti, sudarė kartelį;
- įmonių grupės „City Service SE“ bendrovės su konkurente „Naujininkų ūkis“ Vilniaus miesto savivaldybės kapinių priežiūros paslaugų viešajame pirkime susitarė pateikti suderintus komercinius pasiūlymus, įskaitant paslaugų kainas;
- bendrovės „Būsto aplinka“ ir „Mano Būsto priežiūra“ kliudė mūsų pareigūnams atlikti patikrinimą bendrovių patalpose ir gauti tyrimui reikalingus dokumentus;
- Vilniaus miesto savivaldybė, perdavusi Fabijoniškių mikrorajone pastatytą baseiną valdyti ir naudoti savo viešajai įstaigai, privilegijavo ją kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir sudarė rinkoje skirtingas konkurencijos sąlygas.

2 Pripažinome, kad mažmeninės prekybos tinklus valdančios įmonės „Norfos mažmena“, „Rivona“ ir „Maxima LT“ taikė nesažiningus veiksmus maisto ir gėrimų tiekėjų atžvilgiu, nes šie buvo įpareigoti mokėti už pardavimo skatinimą, kuris nebuvo iš anksto aptartas sutartyse su tiekėjais.

3 Prižiūrėjome rinkoje vykstančias koncentracijas:

- išnagrinėjome 4 sudėtingas koncentracijas mažmeninio spaudos leidinių platinimo, kavos, maisto ir konditerijos gaminių, tabako gaminių, gaiviųjų gėrimų prekybos, metalo laužo supirkimo, mažmeninės ir didmeninės prekybos buitinės technikos ir elektronikos prekėmis, mokamos televizijos retransliavimo paslaugų teikimo ir kitose rinkose;
- po to, kai preliminarieji nustatėme, kad bendrovei „Cgates“ įsigijus 100 proc. įmonės „SPLIUS“ akcijų, galėtų būti itin apribota konkurencija atitinkamoje rinkoje, šalys atsisakė planų vykdyti sandorį.

4 Baigėme tyrimą dėl Lietuvos pašto galimo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, nes valstybės valdoma įmonė įsipareigojo iš anksto informuoti kitus pašto paslaugos teikėjus apie kainodaros pokyčius ir neapsunkinti konkurentų veikimo rinkoje.

5 Prižiūrėjome viešųjų subjektų veiklą ir teikėme siūlymus:

- Seimas atsisakė planų keisti socialinių išmokų pristatymo tvarką, kai įvertinome, kad Lietuvos paštui suteikus išimtinės teises pristatyti socialines išmokas gali būti pažeistas sąžiningos konkurencijos principas;
- Seimas grąžino tobulinti Stambios prekybos mokesčio įstatymo projektą, kurio rengėjams rekomendavome kreiptis į Europos Komisiją dėl išaiškinimo, ar mokesčiai, planuojami taikyti tik daliai rinkoje veikiančių subjektų, nebūtų pripažinti valstybės pagalba;
- kartu su Viešųjų pirkimų tarnyba ir Specialiųjų tyrimų tarnyba teikėme argumentus, kodėl nereiktų keisti vidaus sandorių reglamentavimo, užtikrinančio sąžiningos konkurencijos laisvę.

6 **Nustatėme 5 Reklamos įstatymo pažeidimus;** vykdytas klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūros funkcijas nuo 2019 m. gegužės 1 d. perdavėme Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai.

7 **Teismai patvirtino Konkurencijos tarybos sprendimus** ir prašymus reikšmingose bylose:

- bendrovėms „Ecoservice“ ir „Marijampolės švara“ pagrįstai skirtos baudos už kartelį komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugų sektoriuje;
- „Žagarės inžinerija“ ir „Rovaltra“, dalyvaudamos viešajame pirkime technikai pirkti, pateikė tarpusavyje suderintus komercinius pasiūlymus ir iš anksto nustatė laimėtoją;
- kartelį sudariusių ūkio subjektų „Media medis“ ir „Ministerium“ vadovams teismas apribojo teisę eiti vadovaujančias pareigas ir skyrė baudas.

8 **Įsigaliojo Konkurencijos įstatymo pataisos:**

- asmenys, pateikę Konkurencijos tarybai įrodymus apie konkurenciją ribojančius susitarimus, gali gauti piniginę išmoką iki 100 tūkst. Eur;
- siekiant, kad būtų nutrauktas pažeidimas, įteisinta galimybė įpareigoti konkurenciją ribojusį ūkio subjektą pakeisti struktūrą, pavyzdžiui, parduodant dalį įmonės;
- pažeidėjai įpareigoti sumokėti baudas arba pateikti finansų įstaigos garantiją, kad skirta bauda bus padengta nelaukiant, kol teismai priims galutinius sprendimus dėl apskųstų Konkurencijos tarybos sprendimų;
- teisės aktų pakeitimų iniciatoriai privalo atlikti poveikio konkurencijai vertinimą, kai rengiamu teisės aktu numatomas teisinis reguliavimas galėtų paveikti konkurenciją.

9 **Prisidėjome rengiant Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymo pataisas,** kurios draudžia prekybos įmonėms:

- reikalauti tiekėjų suteikti komercines nuolaidas ar bet kokį kitą atlyginimą, jeigu dėl to iš anksto nebuvo susitarta raštu;
- taikyti neigiamo poveikio priemones tiekėjams, kurie kreipėsi į Konkurencijos tarybą ar teismą dėl nesąžiningų prekybos įmonės veiksmų.

10 **Siekdami stiprinti švietimą konkurencijos srityje,** aktyviai dalijomės informacija su įvairiomis visuomenės grupėmis, kaip atpažinti kartelius, ir raginame tiek fizinius asmenis, tiek įmones mus informuoti apie galimus pažeidimus.

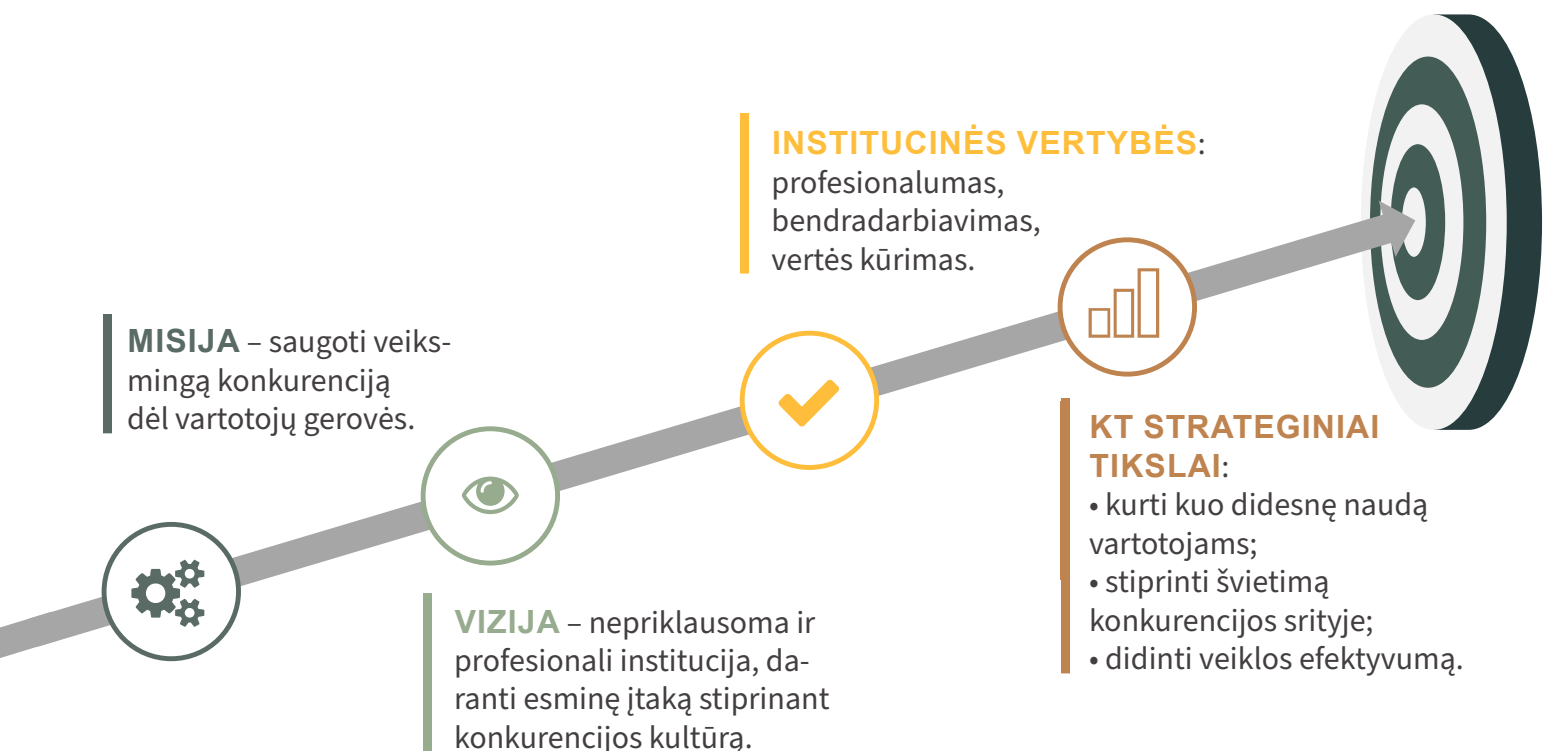
PAGRINDINIŲ VEIKLŲ APŽVALGA

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba (KT) yra savarankiška valstybės įstaiga, atskaitinga Lietuvos Respublikos Seimui, vykdanči valstybinę konkurencijos politiką ir prižiūrinti, kaip laikomasi įstatymų, kurių priežiūra pavesta KT, reikalavimų. Institucijos teisinė autonomija, įtvirtinta Konkurencijos įstatyme (KĮ), garantuoja priimamų sprendimų bešališkumą.

KT sudaro pirmininkas ir 4 nariai – juos Ministro Pirmininko teikimu skiria Prezidentas šešerių metų kadencijai. Tas pats asmuo KT pirmininku ar nariu gali būti paskirtas ne daugiau kaip dviem kadencijoms iš eilės.

Iki 2019 m. liepos KT sudarė pirmininkas Šarūnas Keserauskas ir nariai: Elonas Šatas (pirmininko pavaduotojas), Jūratė Šovienė (pirmininko pavaduotoja), Jolanta Ivanauskienė ir Dina Lurje. Pasibaigus antrajai kadencijai, 2019 m. liepos 11 d. J. Šovienė baigė eiti KT narės pareigas. 2019 m. spalio 29 d. Prezidentas Gitanas Nausėda, vadovaudamasis Konstitucija, KĮ ir atsižvelgdamas į Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio teikimą, pasirašė dekretą, kuriuo KT nare paskyrė Medeiną Augustinavičienę. Nuo 2019 m. lapkričio 11 d. KT sudaro pirmininkas Š. Keserauskas ir nariai: D. Lurje (pirmininko pavaduotoja), E. Šatas (pirmininko pavaduotojas), M. Augustinavičienė ir J. Ivanauskienė (pirmoji kadencija pasibaigė 2019 m. rugsėjo 3 d. Ji tęsia darbą, nes, kaip numatyta KĮ, KT narys, pasibaigus jo kadencijai, eina savo pareigas tol, kol į jas nėra paskirtas tas pats ar kitas asmuo).

Vykdydama valstybinę konkurencijos politiką, KT prižiūri, kaip laikomasi KĮ bei jai patikėtų taikyti ES konkurencijos teisės reikalavimų, koordinuoja ES valstybės pagalbos taisyklių įgyvendinimą Lietuvoje. KT taip pat vykdo funkcijas, numatytas Vietos savivaldos, Mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymuose. Nuo 2019 m. gegužės 1 d., įsiteisėjus Reklamos įstatymo pataisoms, KT vykdytas klaidinančios ir draudžiamos lyginamosios reklamos priežiūros funkcijas perdavė Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai (plačiau – skyriuje [Klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūra](#)).

Pagrindinis KT strateginio planavimo dokumentas – Lietuvos Respublikos konkurencijos tarybos 2019–2021 m. [strategija](#), apibrėžianti institucijos misiją, viziją, vertybes, strateginius tikslus ir uždavinius jų įgyvendinimui bei rodiklius, – skelbiamas KT svetainėje. Institucijos veiklos prioritetas – atlikti tyrimus ar kitaip įsikišti į rinkos veikimą, jeigu toks įsikišimas galėtų reikšmingai prisidėti prie veiksmingos konkurencijos apsaugos ir taip užtikrinti kuo didesnę vartotojų gerovę.

Spręsdama tyrimų atlikimo ir kitus veiklos klausimus, KT vadovaujasi šiais principais:

- įtaka veiksmingai konkurencijai ir vartotojų gerovei;
- strateginė reikšmė;
- racionalus išteklių naudojimas.

2019 m. nustatytos šios veiklos prioritetinės sritys:

- Vykdyti institucijos kompetencijai priskirtų įstatymų laikymosi priežiūrą, ypatingą dėmesį skiriant galimiems konkurencijos ribojimams:
  - farmacijos, finansinio tarpininkavimo, bankų, energetikos sektoriuose;
  - plataus masto draudžiamiems susitarimams vykdant viešuosius pirkimus, kurie apima visą Lietuvos Respublikos teritoriją arba daro įtaką didelei daliai vartotojų;
- Stiprinti ryšius su žiniasklaida nacionaliniu ir tarptautiniu mastu, plėtoti dialogą su žiniasklaida, akademinė bendruomene, verslu, viešojo administravimo subjektais ir visuomene;
- Tęsti tarpinstitucinį bendradarbiavimą su Viešųjų pirkimų tarnyba (VPT) ir Specialiųjų tyrimų tarnyba (STT), Valstybės kontrole teikiant tarpusavio ekspertinę pagalbą bei dalijantis reikšminga informacija tyrimuose dėl korupcijos, viešųjų pirkimų pažeidimų ir konkurenciją ribojančių susitarimų viešuosiuose pirkimuose;
- Dalyvauti svarstant Pasiūlymą dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, kuria siekiama valstybių narių konkurencijos institucijoms suteikti įgaliojimus, kad jos būtų veiksmingesnės vykdyimo užtikrinimo institucijos ir užtikrintų tinkamą vidaus rinkos veikimą;
- Viešinti KT prevenciniais tikslais atliktų stebėsenų rezultatus dėl galimų KĮ, Reklamos įstatymo pažeidimų;
- Tobulinti Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registrus.

KT siekia, kad jos veiklos efektyvumas būtų grindžiamas ne paskirtų baudų dydžiu, bet profesionalių tyrimų rezultatais ir tyrimų atnešta nauda vartotojui, kuri neišvengiamai priklauso ir nuo nuoseklaus prevencinio darbo konkurencijos principų sklaidos srityje. Vertindama, kaip sekasi vykdyti užsibrėžtą misiją, KT, vadovaudamasi Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacijos (EBPO) metodika, kasmet skaičiuoja savo veikla sukuriamos tikėtinės naudos vartotojams dydį. Šio dydžio ir KT metinio biudžeto santykis yra pagrindinis KT veiklos efektyvumo rodiklis nuo 2011 m. Institucija siekia, kad KT vidutinio metinio trejų metų biudžeto ir vidutinės metinės trejų metų tiesioginės tikėtinės naudos vartotojams santykis būtų ne mažesnis kaip 1:5, t. y. KT veiklai iš šalies biudžeto skirtas 1 euras atneštų bent 5 eurus tikėtinės naudos.

Atlikus 2017–2019 m. veiklos vertinimą, paaiškėjo, kad vidutinė metinė šio laikotarpio tiesioginė tikėtina nauda vartotojams sudarė 14 mln. Eur, o KT vidutinio metinio biudžeto ir naudos santykis buvo 1:6,3. Poveikio vertinimas apima tiesioginę ekonominę naudą vartotojams, o paskirtos (surinktos) baudos neįskaičiuojamos. Išsamų naudos vertinimo aprašymą ir rezultatus KT skelbia atskiru [dokumentu](#) savo interneto svetainėje.

Viešųjų subjektų priežiūra

KĮ 4 straipsnis viešojo administravimo subjektus įpareigoja užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę, įgyvendinant jiems pavestus uždavinius, susijusius su ūkinės veiklos reguliavimu Lietuvos Respublikoje.

Viešojo administravimo subjektams draudžiama priimti teisės aktus arba kitus sprendimus, kurie teikia privilegijas arba diskriminuoja atskirus ūkio subjektus ar jų grupes ir dėl kurių atsiranda ar gali atsirasti konkurencijos sąlygų skirtumų atitinkamoje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, išskyrus atvejus, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant įstatymų reikalavimus.

Vadovaudamasi šiomis nuostatomis, KT tiria viešojo administravimo subjektų (pavyzdžiui, ministerijų, savivaldybių ir kitų institucijų) priimtų teisės aktų bei sprendimų atitikimą KĮ 4 str. reikalavimams, t. y. vertina, ar tokiais sprendimais nėra sudaromos skirtingos konkurencijos sąlygos toje pačioje rinkoje konkuruojantiems ūkio subjektams, ar viešojo administravimo subjektai nepažeidžia pareigos užtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvę.

Kadangi viešojo administravimo subjektai priima privalomo pobūdžio sprendimus, darančius

įtaką ūkinei veiklai, kyla rizika, kad bus iškraipyta konkurencija. KĮ 4 straipsniu, Vietos savivaldos įstatymo (VSI) 9¹ straipsniu bei ES valstybės pagalbos taisyklėmis siekiama apsaugoti rinką nuo viešojo administravimo subjektų veiksmų, kurie daro neigiamą poveikį konkurencijai.

KĮ 4 STR. PRIEŽIŪRA

Atlikti ir tęsiami tyrimai

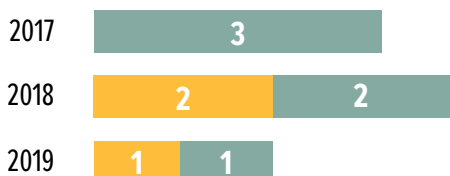
KT [nustatė](#), kad Vilniaus miesto savivaldybė, nusprendusi perduoti Fabijoniškių mikrorajone pastatytą baseiną patikėjimo teise valdyti ir naudoti savo viešajai įstaigai „Sveikas miestas“, privilegijavo ją kitų ūkio subjektų atžvilgiu ir sudarė rinkoje skirtingas konkurencijos sąlygas.

Tyrimas buvo pradėtas dėl to, kad VŠĮ „Sveikas miestas“ Fabijoniškių baseine ne tik teikia neformaliojo švietimo paslaugas (moksleiviai mokomi plaukti), bet taip pat užsiima komercine veikla – gyventojams siūlo mokamas baseino ir sporto klubo paslaugas. Šalies įstatymai savivaldybes įpareigoja sudaryti vienodas sąlygas visiems ūkio subjektams varžytis dėl galimybės teikti komercines paslaugas. Kadangi Vilniaus savivaldybė neorganizavo konkurso ar kitos konkurencingos procedūros baseino valdytojų ir paslaugų teikėjų parinkti, ji tokiu sprendimu privilegijavo savo įstaigą, diskriminavo kitus ūkio subjektus, kurie, kaip įsitikino KT, būtų galėję ir norėję varžytis dėl baseino infrastruktūros valdymo ir susijusių paslaugų teikimo.

KT už KĮ pažeidimą savivaldybei skyrė 31 500 Eur

TYRIMAI DĖL KĮ 4 STR. PAŽEIDIMŲ

- Baigti nustačius pažeidimą
- Baigti nenustačius pažeidimo (nutraukti)

baudą, taip pat įpareigojo ją per artimiausius 6 mėnesius nutraukti pažeidimą ir suorganizuoti konkurencingą procedūrą paslaugos teikėjui atrinkti. Savivaldybė sprendimą apskundė teismui.

KT [nutraukė](#) tyrimą dėl krašto apsaugos ministro sprendimų, kuriais valstybės įmonei „Infostruktūra“ pavesta tvarkyti saugų valstybinį duomenų perdavimo tinklą (SVDPT), atitikties KĮ 4 str. reikalavimams. Tyrimo metu KT nustatė, kad Strateginę reikšmę nacionaliniam saugumui turinčių įmonių ir įrenginių bei kitų nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių įmonių įstatymas suteikia teisę atlikti SVDPT operatoriaus funkcijas tik tam tikriems subjektams, t. y. tik valstybės ar savivaldybės valdomoms įmonėms. Kadangi, vadovaujantis įstatymu, privatūs rinkos dalyviai, įskaitant ir pareiškėjus, neatitinka aukščiau nurodyto kriterijaus, pripažinta, kad privatus verslas SVDPT valdyti negalėtų. Nuo 2019 m. liepos 1 d. įsigaliojo Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo pakeitimai, numatantys konkrečius kriterijus įstaigoms, kurios priskiriamos saugaus tinklo naudotojams, ir įtvirtinantys, kad saugų tinklą tvarkys krašto apsaugos ministro įgaliota valstybės įstaiga. Taigi pavedimas teikti SVDPT paslaugas „Infostruktūrai“ buvo lemtas įstatymų reikalavimų vykdymo. Tais atvejais, kai skirtingų konkurencijos sąlygų neįmanoma išvengti vykdant įstatymų reikalavimus, KĮ 4 str. pažeidimas negali būti konstatuojamas.

KT tęsė 2018 m. pradėtą tyrimą dėl teisingumo ministro įsakymu patvirtintų notarų imamo atlyginimo už notarinių veiksmų atlikimą, sandorių projektų parengimą, konsultacijas ir technines paslaugas laikinųjų dydžių. Buvo nagrinėjama, ar nustatyti fiksuoti ir minimalūs notarų atlyginimo dydžiai gali riboti konkurenciją, įtariant, kad tokiu atveju notarijai neturi galimybės konkuruoti tarpusavyje ir nustatyti mažesnius atlyginimo dydžius, nei patvirtinti minėtame teisės akte. Tyrimo metu nustačiusi tam tikras aplinkybes, taip pat gavusi Teisingumo ministerijos bei Lietuvos notarų rūmų paaiškinimus, KT nusprendė atlikti papildomą tyrimą dėl notarų atlyginimo reglamentavimo.

KT baigė atlikti tyrimo veiksmus, aiškinantis, ar susisiektimo ministro įsakymu patvirtintos Leidimų vežti

keleivius reguliaraus susisiekimo kelių transporto maršrutais išdavimo taisyklės ir Lietuvos transporto saugos administracijos (LTSA) veiksmams jas įgyvendinant nepažeidžia KĮ. Tyrimo metu siekta nustatyti, ar taisyklėse įteisintas reglamentavimas ir jų įgyvendinimas LTSA pratęsiant sutartis su tais pačiais vežėjais dėl vežimo paslaugų reguliaraus susisiekimo tolimojo reiso maršrutais teikimo, neorganizuojant konkurencingos procedūros, nepažeidė sąžiningos konkurencijos principų. Galutinis sprendimas bus priimtas 2020 m., gavus ir įvertinus šalių nuomones.

Konkurencijos ribojimų prevencija

KT savo ir viešojo administravimo institucijų iniciatyva 2019 m. įvertino 394 teisės aktų projektus ir teikė išvadas dėl galimo jų poveikio konkurencijai. Iš visų įvertintų projektų KT ekspertai teikė pastabas dėl 116: 86 – dėl valstybės pagalbos, 30 – dėl galimo prieštaravimo KĮ 4 str. reikalavimams.

Nuo 2019 m. liepos įsigaliojus KĮ pataisoms, KT atliko valstybės institucijoms teiktų išvadų ir pasiūlymų dėl konkurencijos ribojimų įgyvendinimo stebėseną. Remiantis gautais duomenimis, 2018–2019 m. KT pateikė 124 pastabas dėl teisės aktų projektų, kurie buvo priimti 2019 m.: iš jų 63 – dėl įsakymų, 47 – dėl Vyriausybės nutarimų, 11 – dėl įstatymų, 3 – dėl sprendimų. Teisės aktų rengėjai atsižvelgė į 63 proc. visų KT ekspertų teiktų pastabų (2018 m. šis rodiklis siekė 78 proc.).

Daugiausia pastabų teikta dėl teisės aktų, kuriuos rengė ministerijos. Ekonomikos ir inovacijų ministerija atsižvelgė į 50 proc., Sveikatos apsaugos ministerija – į 56 proc., Susisiekimo ministerija – į 76 proc., o Žemės ūkio ministerija – į 80 proc. KT pastabų.

DĖL TEISĖS AKTŲ TEIKTOS KT PASTABOS

TEISĖS AKTŲ RŪŠIS	PASTABOS	PASTABŲ, Į KURIAS ATSIŽVELGTA, DALIS (PROC.)
Įsakymas	63	82,5
Įstatymas	11	45,4
Vyriausybės nutarimas	47	44,7
Sprendimas	3	0
Iš viso/vidutiniškai	124	62,9

Svarbiausios KT teiktos pastabos dėl teisės aktų projektų

Dėl Miškų įstatymo

Miškų įstatymo pakeitimo projektu siūlyta nustatyti socialinės ekonominės naudos šaliai kriterijus, kuriuos atitinkantys ūkio subjektai pirmiausia galėtų įsigyti aukcionuose ilgalaikėms ir pusmetinėms sutartims sudaryti parduodamą žaliavinę medieną ir (ar) miško kirtimo liekanas. KT [atkreipė](#) dėmesį, kad esamas reglamentavimas nenustato prioritетinės medienos įsigijimo tvarkos, dėl to šie siūlymai galėtų turėti poveikį ūkio subjektams, aukcionuose perkantiems žaliavinę medieną ir vykdančioms kitokio pobūdžio ūkines veiklas, pavyzdžiui, biokuro gamybą ir tiekimą. Pasirinktų priemonių proporcingumui ir pagrįstumui nustatyti KT rekomendavo projekto rengėjams atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimą ir suderinti galimą valstybės pagalbą. Vyriausybė ir Seimas tęsė Miškų įstatymo pataisų svarstymą 2020 m.

Dėl Lietuvos pašto paslaugų

Socialinio draudimo pensijų įstatymo projektu buvo siūloma, kad socialinių išmokų pristatymo paslaugą teiktų Vyriausybės paskirtas universaliosios pašto paslaugos teikėjas. Esamas reguliavimas neribojo socialinių išmokų pristatymo paslaugas teikiančių ūkio subjektų skaičiaus, o pakeitus įstatymą, išimtinė teisė pristatyti socialines išmokas būtų suteikta valstybės valdomam Lietuvos paštui. Projekto rengėjams KT [rekomendavo](#) atlikti numatomo teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimą. Priešingu atveju pavedimas teikti universaliųjų pašto paslaugų teikėjui socialinių išmokų pristatymo paslaugą galėtų pažeisti sąžiningos konkurencijos laisvės principą. Į KT pastabas buvo atsižvelgta, Seimo Socialinių reikalų komitetas projektą atmetė.

Dėl stambios prekybos mokesčio

Įvertinusi Stambios prekybos mokesčio įstatymo projektą, KT nurodė, kad tuo atveju, kai nustatomi mokesčiai planuojami taikyti tik daliai rinkoje veikiančių subjektų, būtina įvertinti, ar toks apmokestinimas tenkins visus valstybės pagalbos kriterijus. Kadangi panašios priemonės, taikytos Lenkijoje ir Vengrijoje, Europos Komisijos (EK) buvo pripažintos valstybės pagalba, KT rekomendavo įstatymo projekto rengėjams kreiptis į EK dėl teisinio tikrumo. Institucija taip pat įspėjo, kad tuo atveju, jeigu įstatymo projektas būtų priimtas ir pradėtas taikyti negavus EK pritarimo, o vėliau paaiškėtų, kad šis mokestis yra laikomas valstybės pagalba, tokia pagalba būtų laikoma neteisėta. Pagalbos negavę ūkio subjektai, t. y. tie, kuriems stambios prekybos mokestis būtų taikomas, savo teises galėtų ginti nacionaliniuose teismuose arba skųstų Lietuvos veiksmus EK. 2019 m. gruodį Seimas atidėjo šio klausimo svarstymą.

Dėl naujos valstybės pagalbos schemos

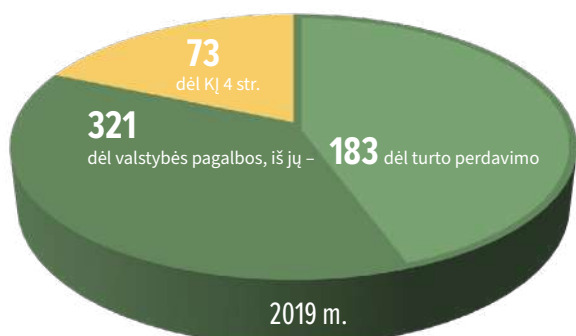
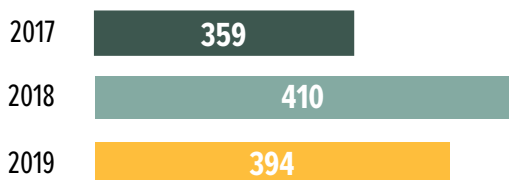
KT išnagrinėjo žemės ūkio ministro įsakymo „Dėl žemės ūkio ministro 2007 m. balandžio 13 d. įsakymo Nr. 3D-162 „Dėl valstybės pagalbos teikimo už šalutinių gyvūninių produktų, neskirtų vartoti žmonėms, šalinimą ir naikinimą taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ projektą, kuriuo Žemės ūkio ministerija (ŽŪM) ketino pakeisti galiojusią, anksčiau su EK suderintą kompensavimo už gyvūninių atliekų šalinimą ir naikinimą tvarką ūkininkams. ES valstybės pagalbos taisyklėse nustatyta sąlyga, kad tokia pagalba ūkininkams gali būti teikiama tik natūra, todėl už gyvūninės kilmės atliekų šalinimą ir naikinimo paslaugas sumokama tiesiogiai ūkio subjektams, teikiančioms minėtas paslaugas. Projektu ŽŪM ketino patvirtinti pakeitimus, pagal kuriuos galimybė naikinti tam tikros kategorijos šalutines gyvūnines atliekas galėtų būti suteikta tik vienam ūkio subjektui – UAB „Rietavo veterinarinė sanitarija“. KT siūlė neapriboti kitų ūkio subjektų galimybės naikinti šalutines gyvūnines atliekas ir ūkininkų galimybės pasinaudoti kompensacija, jeigu jie pasirenka ne „Rietavo veterinarinės sanitarijos“, o šios bendrovės konkurentų teikiamas paslaugas. ŽŪM atsižvelgė į KT siūlymą ir parengė

naują valstybės pagalbos schemą, kurioje buvo nustatytos kompensavimo sąlygos ūkininkams ir atrankos kriterijai įmonėms, norinčioms teikti šalutinių gyvūninių produktų šalinimo ir naikinimo paslaugas, už kurias mokama kompensacija, tokiu būdu suteikdama galimybę įgyvendinant paramos priemonę dalyvauti ir kitiems šalutinių gyvūninių produktų naikinimo veiklą vykdančioms ūkio subjektams. Apie patvirtintą naują valstybės pagalbos schemą buvo informuota EK.

Dėl vidaus sandorių

KT kartu su VPT ir STT [rekomendavo](#) nekeisti esamo vidaus sandorių reglamentavimo, nes siūlomas teisinis reguliavimas gali prieštarauti Konstitucijoje įtvirtintiems sąžiningos konkurencijos laisvės ir bendros tautos gerovės principams. Vis dėlto Seimas 2019 m. pabaigoje priėmė Viešųjų pirkimų, Vietos savivaldos ir kitų įstatymų pataisas ir nustatė, kad vietos savivaldos institucijos galės tam tikras paslaugas pavesti teikti savo valdomoms įmonėms, neorganizuodamos konkurencingos atrankos procedūros (t. y. sudaryti vidaus sandorius). Įstatymuose įvardytos konkrečios paslaugų grupės (vandens, šilumos tiekimo, nuotekų ir atliekų tvarkymo, keleivių vežimo, teritorijų ir gatvių priežiūros, maitinimo paslaugų ugdymo, globos ar sveikatos priežiūros įstaigose teikimo), kurių teikimui savivaldybėms suteiktos teisės ne tik nekontroliuojamai steigti naujus juridinius asmenis ar pavesti šių paslaugų teikimą savivaldybių įmonėms, bet ir sudaryti vidaus sandorius neorganizuojant konkurencingos atrankos procedūros.

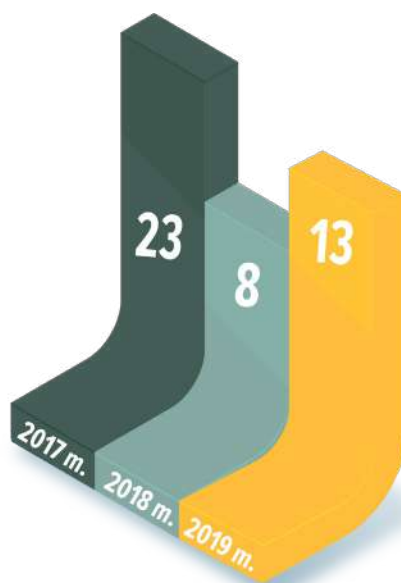
ĮVERTINTI TEISĖS AKTŲ PROJEKTAI

Prevenciniai raštai

2019 m. KT viešojo administravimo subjektams išsiuntė 13 prevencinių raštų, iš kurių dauguma, kaip ir ankstesniais metais, susiję su savivaldybėms priklausančio turto perdavimo klausimais. KT atkreipė Panevėžio m., Šalčininkų r., Kupiškio r., Kėdainių r., Tauragės r. savivaldybių dėmesį, kad planai ar sprendimai dėl savivaldybėms priklausančių patalpų perdavimo ar nuomos neorganizuojant konkurencingos procedūros gali pažeisti KĮ 4 str. reikalavimus.

INSTITUCIJOMS IŠSIŪSTI PREVENGINIAI RAŠTAI

Dėl Tauragės r. savivaldybės sprendimo

Išnagrinėjusi viešojoje erdvėje pasirodžiusią informaciją apie tai, kad Tauragės r. savivaldybė diskutuoja dėl koncesijos procedūros Tauragės baseino valdytojui parinkti reikalingumo, KT raštu kreipėsi į savivaldybę, primindama jai apie pareigą laikytis KĮ reikalavimų. KT nurodė, kad viešojo administravimo subjekto dalyvavimas atitinkamoje rinkoje vykdančią ūkinę veiklą jam pačiam ar per jo valdomus ūkio subjektus paprastai nėra veiksmingą konkurenciją skatinanti priemonė. Todėl savivaldybė, norėdama pavesti naujos ūkinės veiklos vykdymą savo kontroliuojamoms įmonėms, turėtų gauti KT sutikimą, kaip to reikalauja VSĮ 9¹ straipsnis.

Savivaldybė, atsižvelgdama į KT argumentus, nusprendė organizuoti koncesiją Tauragės baseino valdytojui parinkti. Koncesijos procedūrai įvykus ir neatsiradus ūkio subjektui, kuris norėtų nustatytais sąlygomis valdyti baseiną, savivaldybė kreipėsi į KT dėl sutikimo pavesti baseino

valdymą Tauragės sporto centrui. Įvertinusi savivaldybės prašymą, KT [davė](#) sutikimą ne ilgiau kaip 15 metų patikėti naujo sporto komplekso su baseinu įrengimą ir pritaikymą bei jo veiklos administravimą biudžetinei įstaigai Tauragės sporto centrui.

Dėl architektų veiklos reglamentavimo

KT gavo informacijos iš kelių ūkio subjektų dėl Lietuvos architektų rūmų (LAR) ir Regioninių architektūros tarybų veiksmų bei teisės aktų nuostatų, reglamentuojančių architektų veiklą, galimo prieštaravimo konkurencijos taisyklėms. Įvertinusi esamą padėtį, KT [paskelbė](#), kad teisinė situacija, kai LAR, vykdydami administravimo funkcijas (pavyzdžiui, organizuodami architektų kvalifikacijos tobulinimo kursus), kartu vykdo ūkinę veiklą (patys rengia tokius kursus) arba teisinis reguliavimas, kai Regioninių architektūros tarybų nariai vertina kitų architektų projektus ir kartu vykdo ūkinę veiklą bei vienu metu priklauso keliems LAR priežiūros organams, gali lemti interesų konfliktą, kas yra nesuderinama su KĮ reikalavimais. KT Aplinkos ministerijai ir LAR išsiuntė prevencinį raštą ir rekomendavo įvertinti dabartinį teisinį reguliavimą bei pašalinti galimus prieštaravimus sąžiningos konkurencijos laisvės principui.

Dėl optikoms nustatytų reikalavimų

KT nagrinėjo sveikatos apsaugos ministro įsakymais priimtus teisės aktus, pagal kuriuos tiek asmenys, užsiimantys ar norintys užsiimti optometrininko praktika, tiek ūkio subjektai, kurie teikia ar nori teikti optometrininko paslaugas, privalo įgyti licencijas. Ūkio subjektų teigimu, priimtas teisinis reguliavimas, kuriuo numatyta, kad licencijas teikti optometrininko paslaugas turi įgyti ūkio subjektai, riboja jų galimybes

KT, baigusi tyrimą ir nustačiusi, kad viešojo administravimo subjektai atliko draudžiamus veiksmus ar padarė kitus KĮ pažeidimus, turi teisę:

- viešojo administravimo subjektui nurodyti per nustatytą terminą pakeisti ar panaikinti teisės aktus, kitus KĮ prieštaraujančius sprendimus;
- skirti pinigines baudas iki 0,5 proc. metinio biudžeto einamaisiais metais ir kitų praėjusiais metais gautų bendrųjų metinių pajamų, bet ne daugiau kaip 60 000 Eur.

Už KT įpareigojimų per nustatytą terminą neįvykdymą gresia piniginė bauda iki 600 Eur už kiekvieną pažeidimo vykdymo dieną po termino įvykdyti įpareigojimus pašalinti pažeidimą pabaigos.

veikti rinkoje. Pavyzdžiui, optikos optometrininko paslaugas gali teikti tik gydymo paskirties patalpose, nors dauguma optikų veikia prekybos bei kitos paskirties patalpose. Jeigu ūkio subjektai neatitinka šių reikalavimų, jiems nėra išduodamas leidimas-higienos pasas bei licencija teikti optometrininko paslaugas.

KT [nuomone](#), toks teisinis reguliavimas, kai sudaromos sąlygos optometrijos priežiūros paslaugas teikti tik gydymo paskirties patalpose, neįvertinus teisinio reguliavimo proporcingumo, gali neužtikrinti sąžiningos konkurencijos laisvės, o tuo pačiu apriboti optometrininkų teikiamų paslaugų prieinamumą vartotojams.

KT išsiuntė prevencinį raštą Sveikatos apsaugos ministerijai (SAM) ir rekomendavo įvertinti esamą teisinį reguliavimą bei pašalinti galimus prieštaravimus sąžiningos konkurencijos laisvės principui ir apie tai informuoti KT. SAM 2020 m. sausio mėnesį pateikė derinti Vyriausybės nutarimo projektą, kuriuo keičiamas Statinio (jo patalpų) naudojimo ne pagal paskirtį atvejų ir tvarkos aprašas, papildant nuostatomis, kad negyvenamosios administracinės, prekybos, kultūros, poilsio, sporto paskirties pastatuose ar patalpose būtų leista vykdyti žmonių sveikatos priežiūros veiklą, įskaitant ir optometrininko praktiką.

Poveikio konkurencijai vertinimas – tai procesas, kurio metu turi būti įvertinta, kaip numatomas teisinis reguliavimas paveiks konkurencijos sąlygas, kokios yra alternatyvos ir kodėl pasirinktas būtent toks reguliavimas, ar jis proporcingas siekiamiems tikslams.

Poveikio konkurencijai vertinimą KT rekomenduoja atlikti etapais:

- problemos, kuriai skirtas teisinis reguliavimas, iškėlimas;
- teisinio reguliavimo tikslo nustatymas;
- teisinio reguliavimo galimo poveikio konkurencijai vertinimas;
- galimų alternatyvų įvertinimas ir tinkamiausios parinkimas.

KT teisės aktų projektų rengėjams teikia konsultacijas dėl poveikio konkurencijai vertinimo metodų. Taip pat yra parengusi Sprendimų poveikio konkurencijai vertinimo [gaires](#).

Teisinio reguliavimo poveikio konkurencijai vertinimas

KT laikosi nuoseklios pozicijos, kad valstybė, užuot tapusi privataus verslo konkurente, turėtų labiau rūpintis konkurencijos skatinimu, ieškoti priežasčių, kas jai trukdo. Vienas iš reikšmingai konkurenciją ribojančių veiksnių yra pačios valstybės veiksmai, t. y. neskaidrus, perteklinis, protekcionistinis, diskriminacinis reguliavimas, kuris trukdo naujiems žaidėjams ateiti į Lietuvos rinką ir padidinti konkurenciją.

KT, kasmet vertindama teisės aktų projektus, atkreipia jų rengėjų dėmesį, kad dalies projektų nuostatos gali riboti konkurenciją. Nors privalomas teisės aktų projektų poveikio konkurencijai vertinimas Lietuvoje galioja nuo 2012-ųjų, tačiau per savo praktiką KT nebuvo gavusi nė vieno tokio vertinimo nei dėl planuojamų smulkių reguliavimo pakeičių, nei dėl reikšmingų ekonominių projektų, nei valstybės planų imtis ūkinės veiklos.

Šioje srityje teigiamų pakeičių viliamasi sulaukti po 2019 m. liepos 2 d. įsigaliojusių KĮ [pataisų](#), kurios valstybės institucijas įpareigoja atlikti teisės aktų poveikio konkurencijai vertinimą, kai rengiamu teisės aktu numatomas teisinis reguliavimas galėtų paveikti konkurenciją. Teisės akto projekto vertinimas turi būti atliktas tais atvejais, kai siūlomas reguliavimas numatys, pavyzdžiui, suteikti išimtinės teisės ūkio subjektui vykdyti ūkinę veiklą, nustatys ribotą ūkio subjektų, galinčių vykdyti tam tikrą ūkinę veiklą, skaičių, ribos ūkio subjektų galimybes nustatyti savo prekių ar paslaugų kainas,

suteiks išskirtinį statusą tam tikriems ūkio subjektams ar jų grupėms ir kitais atvejais. Tokia pareiga teisės aktų rengėjams atsirado KĮ, Lietuvai atsižvelgus į EBPO šalims narėms pateiktas [rekomendacijas](#).

Teisės aktų projektų iniciatoriams tinkamai atliekant poveikio konkurencijai vertinimą, sumažėtų atvejų, kai teisinis reguliavimas nulemia konkurencijos ribojimus, darančius žalą Lietuvos ekonomikai ir didinančius kainas vartotojams.

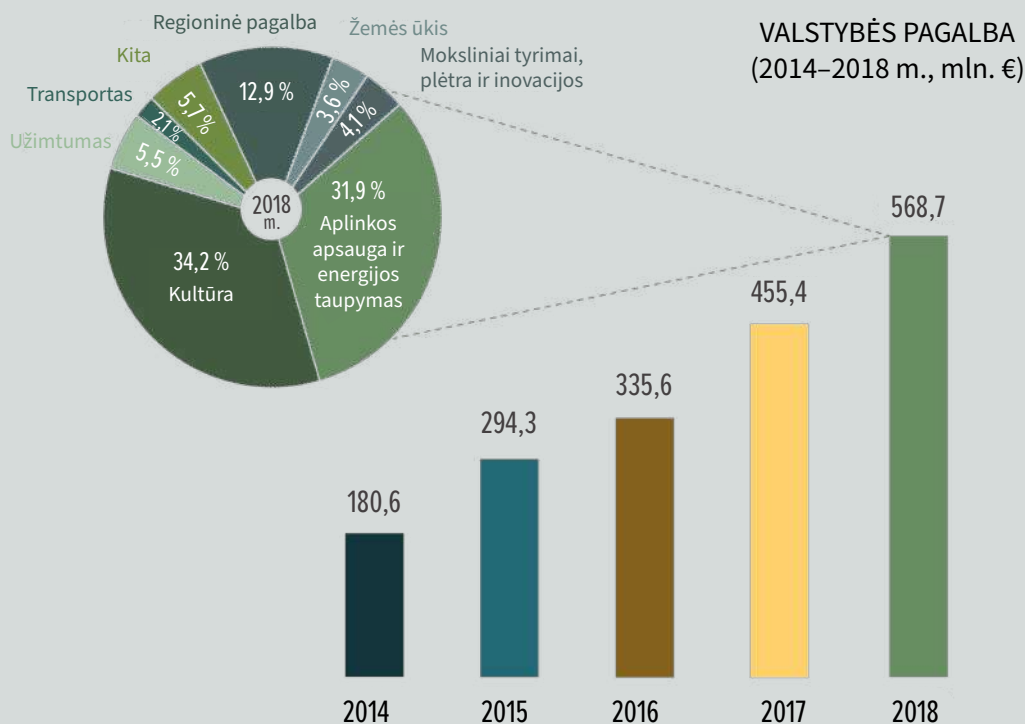

VALSTYBĖS PAGALBA

KT yra koordinuojanti institucija valstybės pagalbos, kuriai taikomos ES valstybės pagalbos taisyklės, klausimais. Ji atlieka valstybės pa-

Valstybės pagalba – tai parama, kurią valstybė iš savo išteklių teikia tam tikriems ūkio subjektams arba tam tikroms prekėms gaminti ar paslaugoms teikti, suteikdama išskirtinę ekonominę naudą, kuri neatsirastų rinkos sąlygomis, ir kuri iškraipo konkurenciją bei veikia prekybą tarp ES valstybių narių.

rą konstatavo, kad minėta paramos priemonė yra valstybės pagalba, o Lietuva pažeidė nustatytą įpareigojimą neįgyvendinti priemonių tol, kol nepriimamas EK sprendimas, todėl priemonė yra neteisėta valstybės pagalba. EK taip pat išreiškė abejonę, ar Lietuvos nustatytos VIAP energijos tiekimo saugumui užtikrinti gali būti laikomos visuotinės ekonominės svarbos paslaugomis. Formali procedūra bus tęsiama ir 2020 m.

galbos projektų ekspertizę, tarpininkauja Lietuvos institucijoms bendraujant su EK dėl valstybės pagalbos klausimų, teikia valstybės pagalbos teikėjams rekomendacijas, kaupia informaciją apie suteiktą valstybės pagalbą bei tvarko Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registrą.

KT taip pat viešosioms institucijoms ir ūkio subjektams teikia konsultacijas, siekdama padėti įvertinti, kada valstybės paramos priemonės yra laikomos (arba nelaikomos) valstybės pagalba, veda mokymus (plačiau – skyriuje [Švietimas konkurencijos srityje](#)) ir aiškina, kodėl valstybės pagalbos kriterijus atitinkanti parama gali būti teikiama tik iš anksto apie ją pranešus EK ir gavus jos pritarimą. Priešingu atveju teikiama valstybės pagalba būtų laikoma neteisėta ir, EK pripažinus jos nesuderinamumą su bendrąja rinka, gali būti išieškota iš pagalbos gavėjų su palūkanomis.

EK tyrimas prieš Lietuvą dėl neteisėtos valstybės pagalbos

EK, gavusi skundą ir išnagrinėjusi informaciją, 2019 m. priėmė sprendimą pradėti formalią tyrimo procedūrą dėl įtariamos valstybės pagalbos, suteiktos įvairiems rinkos dalyviams, taikant Lietuvos elektros energetikos sektoriuje nustatytų įpareigojimų teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas (VIAP) sistemą, įskaitant su energijos tiekimo saugumu susijusius įpareigojimus.

EK sprendime pradėti formalią tyrimo procedūrą

EK sprendimai

ES valstybės pagalbos taisyklės nustato pareigą šalims narėms teikti valstybės pagalbą tik gavus EK pritarimą. Lietuvoje ši derinimo procedūra įgyvendinama per KT, siunčiant EK pranešimus apie planuojamas įgyvendinti valstybės pagalbos schemas. Iš valstybės pagalbos teikėjo gavusi pranešimą, KT patikrina, ar pranešimas užpildytas tinkamai. Jeigu KT ekspertai randa trūkumų, toks pranešimas grąžinamas pagalbos teikėjui taisyti. Jeigu pranešimas tinkamai užpildytas, KT pranešimą pateikia EK per specialiai tam sukurtą IT platformą.

2019 m. iš viso EK buvo pateiktos derinti 5 valstybės pagalbos schemas. EK 2019 m. priėmė 9 sprendimus dėl ankstesniais metais Lietuvos institucijų pateiktų derinti valstybės pagalbos schemų.

Dėl Klaipėdos uosto planuojamo žemsiurbės įsigijimo

EK priėmė sprendimą neprieštarauti valstybės pagalbai, kuria skiriamas finansavimas Klaipėdos valstybinio jūrų uosto direkcijai įsigyti žemsiurbę. Klaipėdos uoste dėl povandeninių srovių, laivybos ir vėjo kaupiasi sąnašos. Lietuvos rinkoje dugno valymo darbų pasiūlos nėra, todėl direkcija rengia tarptautinius viešųjų pirkimų konkursus ir dugno valymo darbų paslaugas perka iš Danijos, Vokietijos, Nyderlandų arba Belgijos. EK, įvertinusi visas Klaipėdos uos-

to veiklos sąlygas, galimo finansavimo atitiktį valstybės pagalbos taisyklių reikalavimams bei paramos tikslą – užtikrinti, kad dugno valymo darbai uostuose būtų atlikti lanksčiai, laiku ir užtikrinant saugias laivybos sąlygas – nutarė,

kad minėtas žemsiurbės įsigijimo finansavimas yra teisėta valstybės pagalba, suderinama su vidaus rinka.

Dėl afrikinio kiaulių maro III zonos kiaulininkystės sektoriaus subjektų patirtų nuostolių kompensavimo

EK priėmė sprendimą neprieštarauti valstybės pagalbos schemai, skirtai kompensuoti ūkio subjektų patirtus nuostolius dėl afrikinio kiaulių maro III zonoje. Šioje zonoje esančios kiaulės gali būti vežamos tik Lietuvos teritorijoje ir tik iš ūkių, kuriuose taikomos biologinio saugumo priemonės. Prekiauti kiauliena ir kiaulienos produktais leidžiama tik nacionalinėje rinkoje. Produktai turi būti paženklinėti specialiu sveikumo ženklu. Gyvų kiaulių, kiaulienos ir kiaulienos produktų eksportas į kitas ES šalis ir trečiąsias šalis yra draudžiamas. Dėl tokių apribojimų šio sektoriaus subjektai patiria didelius nuostolius. EK, įvertinusi tokių nuostolių padengimo finansavimo atitiktį valstybės pagalbos taisyklių reikalavimams, teisėtumą, valstybės intervencijos poreikio būtinumą, nusprendė, kad minėtų nuostolių kompensavimas yra suderinamas su vidaus rinka.

Valstybės pagalbos ataskaita

KT, susisteminsi iš EK gautą informaciją, 2019 m. parengė 2018 m. statistinę Lietuvoje suteiktos valstybės pagalbos [ataskaitą](#).

2018 m. Lietuvoje buvo suteikta 568,68 mln. Eur valstybės pagalbos – tai ketvirtadaliu daugiau nei 2017 m. ir net 3 kartus daugiau nei 2014 m. Suteikiamos valstybės pagalbos didėjimas siejamas su 2013–2020 m. ES struktūrinės paramos programavimo laikotarpio pabaiga. Programavimo periodo pradžioje buvo peržiūrėti ir keičiami teisės aktai, kurtos naujos paramos priemonės, o periodo antroje pusėje paramos priemonės imtos įgyvendinti.

2018 m. daugiausia valstybės pagalbos priemonių buvo įgyvendinta kultūros, energetikos ir

De minimis sąvoka yra vartojama apibūdinti nedidelės vertės valstybės paramą, kuriai netaikomas reikalavimas suderinti pagalbą su EK, kaip tai yra numatyta Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 108 straipsnio 3 dalyje. *De minimis* reglamentų reikalavimus atitinkanti pagalba daro nežymų poveikį prekybai ir konkurencijai tarp ES valstybių narių, todėl EK pritarimo teikti tokiai paramai nereikia.

aplinkosaugos sektoriuose. Valstybės pagalba taip pat buvo teikta mokslinių tyrimų, užimtumo, mokymų, transporto, žemės ūkio ir kitoms paramos priemonėms įgyvendinti.

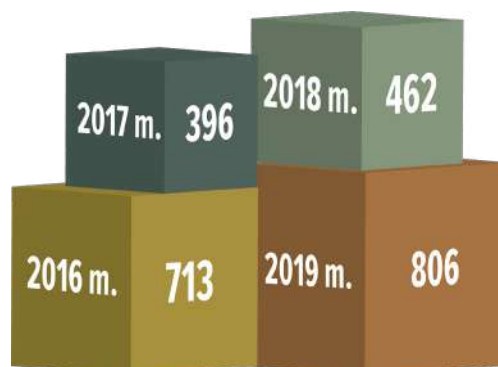
Nereikšminga (*de minimis*) pagalba

KT administruoja Suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registrą. 2019 m. registre iš viso registruotas 32 471 įrašas apie ūkio subjektams suteiktą valstybės pagalbą – tai 3 kartus daugiau įrašų nei 2018 m., kai jų registruota 9 752. 2017 m. buvo registruota 7 110 įrašų apie suteiktą valstybės pagalbą.

Nors 2019 m. valstybės pagalba registruota didesniame pagalbos gavėjų skaičiui, statistiškai mažėjo vidutiniškai vienam pagalbos gavėjui skirta pagalbos suma: 2017 m. vienam valstybės pagalbos gavėjui vidutiniškai teko net 108 947 Eur, 2018 – 87 225 Eur, o 2019 – tik 16 271 Eur.

Taip pat 2019 m. registruota daugiausia nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos įrašų – iš viso 75 644. 2018 m. jų buvo 29 167, 2017 m. – 31 846, 2016 m. – 68 113. Vertinant vienam pagalbos gavėjui vidutiniškai tekusios nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos vidurkį, 2017 m. vidutiniškai buvo skiriama 2 073 Eur, 2018 m. – 2 850 Eur, o 2019 m. – 1 768 Eur.

PAŽYMAS DĖL ŪKIO SUBJEKTŲ GAUTOS NEREIKŠMINGOS (*DE MINIMIS*) PAGALBOS

Konkurenciją ribojantys susitarimai

Konkurenciją ribojantys susitarimai – vieni pavojingiausių konkurencijos teisės pažeidimų – daro žalą šalies ekonomikai, tad jų išaiškinimas atneša didelės naudos vartotojams.

PATIKRINTI ŪKIO SUBJEKTAI

Pastaraisiais metais KT didžiausią dėmesį skyrė sisteminiams konkurencijos teisės pažeidimams, ilgą laiką trunkantiems ir didžiausią žalą darantiems konkurencijos ribojimams. 2019 m. KT iš viso vykdė 9 tyrimus, iš kurių 4 – dėl ūkio subjektų veiksmų dalyvaujant viešuosiuose pirkimuose. Nebe pirmus metus pastebima tendencija, kad tyrimai tampa sudėtingesni tiek tiriamo laikotarpio (kai kuriuose – tiriamo pažeidimo laikotarpis yra 10 metų), tiek nagrinėjamų veiksmų prasme: didėja tyrimų apimtis, tiriamų ūkio subjektų bei atliekamų tyrimo veiksmų skaičius, pernai dalis tyrimų vykdyti dėl galimų konkurencijos ribojimų itin didelės vertės viešuosiuose pirkimuose, taip pat ekspertams teko analizuoti įvairesnes veiksmų derinimo formas.

Nustatyti pažeidimai

Kartelinis susitarimas: 3 savivaldybių teritorijos, 5 metai

2019 m. KT baigė tyrimą dėl sistemingo, daugiau nei 5 metus trukusio ūkio subjektų veiksmų derinimo trijų savivaldybių teritorijose.

Gavusi pirminės informacijos iš STT, KT [nustatė](#),

kad bendrovės „Pasvalio melioracija“, „Jadrana“, „Panevėžio melioracija“ ir „Biržų ranga“, dalyvaudamos viešuosiuose pirkimuose, sudarė kartelį: derindavo tarpusavio veiksmus bei komercinius pasiūlymus, įskaitant kainą, ir iš anksto nustatydavo pirkimų laimėtoją.

Tyrimo metu išsiaiškinta, kad minėtos bendrovės susitardavo, kokias darbų kainas siūlyti Pasvalio, Panevėžio ir Biržų rajonų savivaldybių 2012–2017 m. organizuotuose 25 viešuosiuose pirkimuose kelių ir gatvių remonto ir melioracijos darbams pirkti. Taip įmonės sudarydavo sąlygas viena kitai laimėti skirtingose teritorijose: Pasvalio rajone – tų pačių akcininkų valdomoms bendrovėms „Pasvalio melioracija“ arba „Jadrana“, Panevėžio rajone – „Panevėžio melioracijai“, Biržų rajone – „Biržų rangai“. KT nustatė, kad įmonės tardavosi ir kurios jų nedalyvaus tam tikruose viešuosiuose pirkimuose, kad pirkimą laimėtų iš anksto numatyta konkurentė.

Įvertinus pažeidimo mastą, trukmę ir kitas aplinkybes, „Pasvalio melioracijai“ ir „Jadrana“, kurios sudaro vieną ekonominį vienetą, skirta solidari 399 200 Eur bauda, „Panevėžio meliora-

*Įmonės dalyvavo X viešuosiuose pirkimuose, iš kurių laimėjo (X)

cijai“ – 209 800 Eur, „Bir-
žų rangai“ – 368 900 Eur
bauda. Įmonės KT spren-
dimą apskundė teismui.

Kapinių priežiūros pas- laugų konkurse – imita- vo konkurenciją

Dar vienas konkurenciją ribojantis susitarimas 2019 m. taip pat buvo nustatytas tarp viešųjų pirkimų dalyvių.

KT [nustatė](#), kad įmonių grupės „City Service SE“ bendrovės su konkurente „Naujininkų ūkis“ sudarė draudžiamą susitarimą Vilniaus m. savivaldybės vykdytame kapinių priežiūros paslaugų viešajame pirkime. Informacija apie galimą pažeidimą gauta iš Vilniaus m. savivaldybės, kuri 2018 m. gegužės 31 d. paskelbė viešąjį konkursą miesto kapinių priežiūros paslaugoms pirkti. Iš keturių pasiūlymus pateikusių dalyvių savivaldybė atmetė du, įtarusi, kad konkurentės „Mano aplinka“ ir „Naujininkų ūkis“ galėjo būti sudariusios draudžiamą susitarimą.

IKI TIEK BENDRŲJŲ METINIŲ PAJAMŲ DYDŽIO BAUDOS
GRESIA ĮMONĖMS, DALYVAVUSIOMS SUDARANT
KARTELIUS.

Tyrimą atlikusi KT išsiaiškino, kad „Mano aplinka“ ir „Naujininkų ūkis“, padedant „City Service Engineering“, siekdamas apriboti konkurenciją sudarė kartelį: susitarė minėtame viešajame pirkime pateikti suderintus komercinius pasiūlymus, įskaitant paslaugų kainas, ir konkurse tik imitavo konkurenciją.

Skirdama sankcijas KT įvertino, kad pažeidimo padarymo metu 100 proc. bendrovės „City Service Engineering“ akcijų tiesiogiai priklausė Estijoje registruotai bendrovei „City Service SE“. Pastarajai netiesiogiai, per įmonę „Mano Būsto priežiūra“ (ankstesnis pavadinimas – „Mano Būstas“), priklausė ir 100 proc. „Mano aplinkos“ akcijų. Kadangi tyrimo metu nustatyta, kad „City Service SE“ darė lemiamą įtaką savo antri-

Kl numatyta, jog ūkio subjektai privalo nekliudyti KT įgaliotiems pareigūnams atlikti patikrinimą, peržiūrėti dokumentus, nepaisant to, kokioje laikmenoje šie saugomi, gauti jų kopijas ir išrašus bei kitą informaciją, reikalingą tyrimui atlikti. Už kliudymą atlikti tyrimą gali būti skirta bauda iki 1 proc. bendrųjų metinių pajamų.

nių bendrovių – „Mano Būsto priežiūra“, „Mano aplinka“ ir „City Service Engineering“ – veiklai, o „Mano Būsto priežiūra“ – savo antrinės bendrovės „Mano aplinka“ veiklai, jos pripažintos atsakingomis už kartelyje dalyvavusių įmonių veiksmus.

Įvertinusi pažeidimo pavojingumą, trukmę ir kitas aplinkybes, KT bendrovėms „City Service SE“, „Mano Būsto priežiūra“, „City Service Engineering“ ir „Mano aplinka“, sudarančioms vieną ekonominį vienetą, skyrė solidarią 381 100 Eur baudą, bendrovei „Naujininkų ūkis“ – 31 000 Eur baudą. Įmonės KT sprendimą apskundė teismui.

Įmonės nubaustos už kliudymą atlikti patikrinimą

Atliekamų tyrimų operatyvumas ir efektyvumas labai priklauso nuo to, ar įmonės tinkamai bendradarbiauja su KT, ar pateikia informaciją ir dokumentus, būtinus tyrimui atlikti. Atlikdama patikrinimus ūkio subjektų patalpose, KT siekia gauti viešai neprieinamos informacijos, kuri gali būti reikšminga tyrimui.

2017 m. gruodžio mėn. KT įgalioti pareigūnai, vykdydami tyrimą dėl galimo konkurenciją ribojančio susitarimo viešuosiuose pirkimuose, atvyko į bendrovę „Būsto aplinka“ (tuo metu vadinosi „Mano aplinka“) atlikti patikrinimą. Institucijos pareigūnai nurodė darbuotojams suteikti prieigą prie įmonės naudojamo el. pašto serverio, kad galėtų peržiūrėti tyrimui reikalingus dokumentus, tačiau prieiga daugiau kaip dvi valandas nebuvo suteikta.

Kol nebuvo suteikta prieiga, informacija įmonės serveryje buvo trinta – jame liko keliolika kartų mažiau informacijos, nei pareigūnams pavyko užfiksuoti vieno iš trijų tikrintų asmenų kompiuteryje, rastame įmonės „Būsto aplinka“ patalpo-

1 390 000 €

PASKIRTA BAUDŲ UŽ KONKURENCIJĄ RIBOJANČIUS SUSITARIMUS

se (nors informacijos turėjo būti ne mažiau nei serveryje). Be to, bendrovės vadovo kompiuteryje buvo panaudota speciali programa, skirta naikinti failus, dokumentus ir kitus aplankus be atkūrimo galimybės.

KT, atlikusi tyrimą dėl nurodytų aplinkybių, 2019 m. [nustatė](#), kad tokiais veiksmais buvo kliudoma atlikti patikrinimą. Kadangi kliudymo veiksmus „Būsto aplinkos“ darbuotojai atliko tarpininkaujant „Mano Būsto priežiūros“ darbuotojams, be to, abi įmonės sudaro vieną ekonominį vienetą konkurencijos teisės prasme, KT už KĮ pažeidimą bendrovėms skyrė solidarią 1 074 416 Eur dydžio baudą.

Neatmetama galimybė, kad būtent dėl tokių kliudymo veiksmų, kai buvo trinama, modifikuojama, kitaip keičiama įgaliojimų pareigūnų prašoma pateikti informacija, tyrimą dėl galimo konkurenciją ribojančio susitarimo teko nutraukti neradus tokio susitarimo įrodymų. Visgi, kliudymo veiksmai neleidia verslo atstovams išvengti atsakomybės – institucijai pakanka nustatyti vien patį faktą, jog įgaliojimiems pareigūnams buvo kliudoma atlikti tyrimo veiksmus, kad už tokius veiksmus galėtų būti taikomos sankcijos.

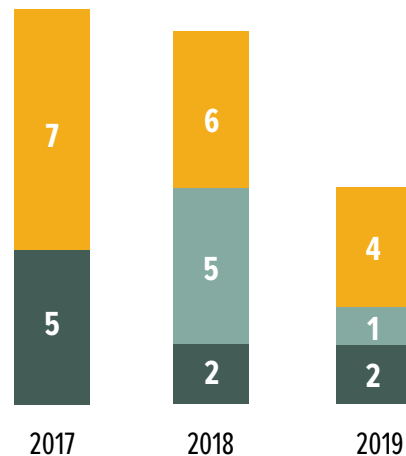
Įmonės KT nutarimą apskundė teismui.

Sankcijos – ir vadovams

Institucija nuosekliai naudoja KĮ numatyta galimybę kreiptis į Vilniaus apygardos administracinį teismą (VAAT) ir prašyti tai-

TYRIMAI DĖL KĮ 5 STR. PAŽEIDIMŲ

■ Baigti nustačius pažeidimus
■ Nutraukti
■ Pradėti

kyti asmeninę atsakomybę kartelį sudariusių įmonių vadovams.

2019 m. KT pateikė teismui prašymus skirti sankcijas 12-kai asmenų, vadovavusių įmonėms, kurios pripažintos sudariusios kartelius ir pažeidusios KĮ. Atsižvelgiant į veiksmų, kuriais vadovai tiesiogiai prisidėjo prie konkurencijos pažeidi-

Solidari atsakomybė

Tiek Lietuvos, tiek ES teisėje numatyta, jog atsakomybė už konkurencijos taisyklių pažeidimus taikoma ūkio subjektui, t. y. ne tik tiesiogiai pažeidimą darančiai įmonei (juridiniam asmeniui), tačiau ir jai lemiamą įtaką darančiai patronuojančiai įmonei (juridiniam asmeniui).

Solidarią atsakomybę vieną ekonominį vienetą (ūkio subjektą) sudarantiems juridiniams asmenims KT taiko nebe pirmus metus, remdamasi ilgamete teismų (tai pat – Europos Sąjungos Teisingumo Teismo, ESTT) ir EK bylų nagrinėjimo praktika.

LVAT yra patvirtinęs, kad KT teisingai rėmėsi ESTT pozicija, jog ūkio subjekto sąvoka konkurencijos teisės prasme suprantama kaip ekonominis vienetas, net jei teisiniu požiūriu šį ekonominį vienetą sudaro keletas fizinių ar juridinių asmenų. LVAT taip pat pažymėjo, kad ESTT yra suformavęs prezumpciją, kad jei pagrindinė įmonė valdo 100 proc. antrinės įmonės akcijų, preziumuojama, jog pagrindinė įmonė daro lemiamą įtaką antrinės įmonės veiklai, todėl tokiu atveju galima pripažinti, kad pagrindinė bendrovė solidariai atsakinga už antrinei bendrovei skirtos baudos sumokėjimą, nebent patronuojanti bendrovė pateiktų pakankamai įrodymų, jog jos antrinė įmonė rinkoje elgiasi savarankiškai.

Vadovų asmeninė atsakomybė

KĮ numato, kad ūkio subjekto vadovui už prisidėjimą prie ūkio subjekto sudaryto draudžiamo konkurentų susitarimo ar piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi gali būti apribojama teisė nuo 3 iki 5 metų eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas, būti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens kolegialaus priežiūros ir (arba) valdymo organo nariu. Papildomai taip pat gali būti skiriama bauda iki 14 480 eurų. Atsakomybė gresia ir tiems vadovams, kurie nutraukė darbo santykius su įstatymus pažeidusia bendrove, tačiau įtariamai asmeniškai prisidėję prie pažeidimo.

Išvengti asmeninės atsakomybės gali tikėtis tie asmenys, kurių vadovaujamos įmonės pirmos praneša KT apie įstatymo pažeidimą dar iki tyrimo pradėjimo, bei buvę bendrovių vadovai, kurie praneša apie vykdytą ar tebevykdomą pažeidimą.

mo, pobūdį bei pažeidimo trukmę, teismo prašyta apriboti asmenims teisę eiti vadovaujančias pareigas viešajame ar privačiame sektoriuje ir skirti baudas.

TIEK ASMENŲ, VADOVAVUSIŲ ĮMONĖMS, KURIOS
PRIPAŽINTOS SUDARIUSIOS KARTELIUS, KT PAPRAŠĖ
TEISMO SKIRTI SANKCIJAS

KT nebe pirmus metus atkreipia verslo atstovų dėmesį, kad atsakomybė už KĮ pažeidimą gresia ne tik jų vadovaujamosioms įmonėms, bet ir vadovams. Tikimasi, kad teismo skiriamos sankcijos privers vadovaujančius asmenis susimąstyti apie asmeninę reputaciją ir atgrasys ūkio subjektus nuo ketinimų sudaryti konkurenciją ribojančius susitarimus.

Teismai jau yra konstatavę, kad vadovams yra taikomi aukštesni veiklos ir atsakomybės standartai nei eiliniam bendrovės darbuotojui, taigi jie turi ir gali tikėtis iš daromo konkurencijos teisės pažeidimo kilsiančių neigiamų teisinių padarinių.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (LVAT) 2019 m. priėmė galutinį sprendimą dėl kelių vadovų atsakomybės (plačiau – skyriuje [Teismų sprendimai](#)).

Visų asmenų, kuriems teismo sprendimu skirtos sankcijos už ūkio subjekto padarytą konkurencijos teisės pažeidimą, pavardės skelbiamos KT svetainės Atvirųjų duomenų [skiltyje](#).

Pranešusiems apie kartelius – premijos

Nuo 2019 m. liepos 1 d., įsigaliojus KĮ pataisoms, asmenys, pateikę KT įrodymus apie galimus konkurenciją ribojančius susitarimus, gali gauti piniginę išmoką. Ši gali sudaryti 1 proc. nuo pažeidėjams paskirtų baudų, bet

ne mažiau kaip 1000 Eur ir ne daugiau kaip 100 tūkst. Eur.

KT patvirtino [tvarką](#), pagal kurią mokės vienkartinės pinigines išmokas fiziniams asmenims. Draudžiamo konkurenciją ribojančio susitarimo įrodymais bus laikomi pagrįsti duomenys, kuriais remdamasi KT atliks tyrimą ir nustatys įstatymo pažeidimą. Institucija nutarimą dėl išmokos skyrimo įsipareigoja priimti per 20 darbo dienų nuo sprendimo, kuriuo nustatytas konkurenciją ribojantis susitarimas, priėmimo momento. Išmokos bus mokamos iš KT šiam tikslui skirtų valstybės biudžeto asignavimų.

KT tapo ketvirtąja institucija ES, galinčia išmokėti finansinį atlygį pranešėjams, suteikusiems informacijos, kuria remdamasi institucija galėtų

nustatyti konkurenciją ribojančius susitarimus. Kitų šalių – Vengrijos, Slovakijos ir Jungtinės Karalystės, palikusios ES 2020 m. sausį, – patirtis liudija, kad piniginės išmokos sistema yra svarbi papildoma priemonė kovojant su draudžiamais įmonių susitarimais.

Per pirmą pusmetį po pataisų įsigaliojimo KT konsultavo kelias dešimtis asmenų, besidominčių, kokia informacija būtų laikoma pagrįstais įrodymais apie galimą kartelinių susitarimą. Kai kurie gauti duomenys paskatino institucijos ekspertus detaliau išanalizuoti situaciją tam tikruose sektoriuose. Tikimasi, kad įteisintas finansinis atlygis ir toliau skatins fizinius asmenis būti aktyvius ir kreiptis į KT tiek kilus klausimų, tiek turint informacijos apie galimą kartelinių susitarimą, o verslo įmonės atgrasys nuo vienu pavojingiausių konkurencijos teisės pažeidimų.

Skaitmenizacijos iššūkiai

Viena iš priežasčių, dėl kurių konkurencijos pažeidimų tyrimai tampa vis sudėtingesni, yra verslo aplinką sparčiai keičiantys skaitmenizacijos procesai. Būtent sparti modernių tech-

nologijų plėtra lemia sudėtingesnes konkurenciją ribojančių susitarimų formas, didėjančias tyrimų apimtis, dėl ko tyrimai užtrunka. Su tuo susiduria ne tik KT, bet ir kitos konkurencijos institucijos visame pasaulyje.

Konkurencijos teisės ekspertams kylantys teisiniai, ekonominiai ir technologiniai iššūkiai, pavyzdžiui, kaip rinkti įrodymus skaitmeninėje aplinkoje ar vertinti dirbtinio intelekto nustatomą kainodarą, reikalauja specifinių įrankių, išteklių ir įgūdžių. Tyrėjams reikia išanalizuoti vis daugiau informacijos, o tai reiškia, kad turi būti stiprinami ir analitiniai jų gebėjimai. Jau kiek anksčiau visos ES mastu susirūpinta, kad teisinė bazė turi padėti konkurencijos institucijoms išsaugoti sąžiningą sparčiai besikeičiančią verslo aplinką.

Įpareigojimas valstybėms narėms skirti pakankamus išteklius konkurencijos institucijoms, kad šios galėtų efektyviai vykdyti savo funkcijas, jau yra įtvirtintas 2018 m. gruodį priimtoje [direktyvoje](#) dėl konkurencijos institucijų galių stiprinimo (ECN+ direktyva), kurios nuostatos turės būti perkeltos į ES narių nacionalinę teisę iki 2021 m. vasario.

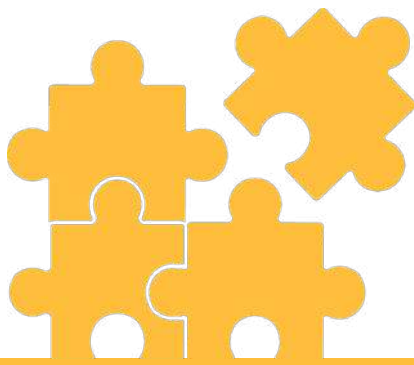
Pranešk mums!

Fiziniai asmenys draudžiamo susitarimo įrodymus kviečiami pateikti užpildžius el. formą KT svetainėje kt.gov.lt, el. paštu praneskmums@kt.gov.lt, paštu (Jogailos g. 14, Vilnius) arba atvykus į instituciją. Su institucijos ekspertais galima pasikonsultuoti dėl tvarkos taikymo dar prieš pateikiant turimą informaciją. Pareiškėjų tapatybė, jų prašymu, nėra atskleidžiama.

Išmoka galės būti skiriama asmeniui, kuris iki KT tyrimo pradžios pirmasis pateikė įrodymus apie atitinkamą konkurenciją ribojantį susitarimą, o pateikti įrodymai nebuvo gauti įvykdžius nusikalstamą veiklą. Jeigu sumokėjus išmoką paaiškėtų, kad įrodymai buvo gauti dėl įvykdytos nusikalstamos veiklos, pinigai turės būti grąžinti KT.

Į išmoką taip pat negalės pretenduoti asmenys, kurie yra ūkio subjekto, pateikusio KT prašymą atleisti (pagal [Atleidimo nuo baudų programą](#)) nuo baudos už tą patį pažeidimą, vadovai, valdymo ar priežiūros organų nariai, dalyviai ar darbuotojai, taip pat asmenys, įrodymus gavę atlikdami savo pareigas teisės saugos institucijose ar kitose priežiūros įstaigose.

Koncentracijų priežiūra

KT, vykdydama koncentracijų priežiūrą ir siekdama užtikrinti, kad dėl įmonių susijungimų ir įsigijimų nebūtų apribojama konkurencija, 2019 m. nagrinėjo 23 pranešimus apie koncentracijas (1 pranešimo nagrinėjimas buvo nutrauktas). Prieš priimdama sprendimą, ar duoti leidimą vykdyti sandorį, institucija išsamiai vertina įvairias su koncentracija susijusias aplinkybes. Šioje KT veiklos srityje, susijusioje su rinkos dalyvių elgesio ekonominiu vertinimu, dažniausiai prireikia ekonominės analizės ir skaičiavimais paremtų išvadų, kurioms esminę reikšmę turi rinkos apibrėžimo, rinkos galios bei poveikio konkurencijai ir vartotojams aspektai – būtent juos nagrinėja KT ekspertai. Įmonių susijungimų atveju rinkoje gali sumažėti konkurentų, todėl vartotojai gali susidurti su didesnėmis kainomis, mažesniu pasirinkimu, blogesne kokybe ir pan. Jeigu surinkti duomenys leidžia daryti išvadą, kad dėl numatomos vykdyti koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis, ar itin apribota konkurencija atitinkamose rinkose, leidimas yra duodamas. Tokių leidimų pernai KT davė 22.

Daugiausia leidimų – po 5 – buvo duota vykdyti koncentracijas rinkose, susijusiose su nekilnojamuoju turtu (NT) ir mažmenine prekyba. Sandorius vis aktyviau vykdo investiciniai fondai arba juos valdančios įmonės: 2019 m. tokiems ūkio subjektams duoti 4 leidimai vykdy-

ti koncentracijas mažmeninės prekybos, gamybos, NT ir internetinių klasifikuotų skelbimų portalų rinkose.

Vertinant visus 23 nagrinėtus pranešimus apie koncentraciją, 4 atvejais (įskaitant atvejį, kai koncentracijos nagrinėjimas buvo nutrauktas) reikėjo atlikti išsamią teisinę ir ekonominę analizę mažmeninio spaudos leidinių platinimo, kavos, maisto ir konditerijos gaminių, tabako gaminių, gaiviųjų gėrimų prekybos, metalo laužo supirkimo, mažmeninės ir didmeninės prekybos buitinės technikos ir elektronikos prekėmis, mokamos televizijos retransliavimo paslaugų teikimo ir kitose rinkose.

Išsamios teisinės ir ekonominės analizės nereikalaujančių pranešimų apie koncentracijas vidutinė nagrinėjimo trukmė nesikeičia jau kelerius metus iš eilės ir 2019 m. siekė 17 darbo dienų. Tai keturis kartus trumpiau, nei truko sudėtingų koncentracijų nagrinėjimo procedūros.

Sudėtingų koncentracijų apžvalga

Kavinių tinklas pakeitė savininką

Norvegijos bendrovė „Reitan Convenience“, Lietuvoje veikianti per bendroves „Reitan Convenience Lithuania“ ir „Press Express“, mūsų šalyje valdanti greito ir patogaus apsipirkimo (angl. *convenience*) parduotuvių tinklą „Narvesen“ ir kioskų tinklą „Lietuvos spauda“, kreipėsi į KT dėl leidimo vykdyti koncentraciją įsigyjant 100 proc. UAB „Keturi kambariai“, valdančios kavinių tinklą „Caffeine“, akcijų ir įgyjant vienalvę pastarosios įmonės kontrolę.

Nagrinėdama pranešimą, KT kreipėsi ir gavo paaiškinimus iš koncentracijos šalių, taip pat iš ūkio subjektų, užsiimančių spaudos leidinių platinimo bei kavos, maisto ir konditerijos gaminių, gaiviųjų gėrimų ir tabako gaminių pardavimo

GAUTA PAKLAUSIMŲ APIE KONCENTRACIJAS

Apie numatomą įvykdyti koncentraciją privaloma pranešti KT ir gauti leidimą, jeigu koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų suminės bendrosios pajamos Lietuvos Respublikoje paskutiniaisiais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 20 mln. Eur ir jeigu kiekvieno mažiausiai iš dviejų koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų bendrosios pajamos Lietuvos Respublikoje paskutiniaisiais prieš koncentraciją ūkiniais metais yra didesnės negu 2 mln. Eur.

Pranešimas apie koncentraciją turi būti pateiktas KT iki koncentracijos įgyvendinimo. Sandoris negali būti įgyvendintas tol, kol nėra gautas institucijos leidimas.

Už koncentracijos, apie kurią buvo privaloma pranešti, įgyvendinimą be KT leidimo, koncentracijos tęsimą jos sustabdymo laikotarpiu, KT nustatytų koncentracijos vykdymo sąlygų ar privalomų įpareigojimų pažeidimą ūkio subjektams skiriama bauda iki 10 proc. bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais.

veiklomis. Vienas rinkos dalyvis, platinantis periodinius leidinius ir knygas, institucijai pateikė nuomonę, kad planuojamas sandoris galėtų turėti neigiamą poveikį mažmeninei ir didmeninei leidinių platinimo ir greito bei patogaus apsipirkimo parduotuvių valdymo veikloms, jeigu kavinių tinklas „Caffeine“ taptų mažmeninio spaudos leidinių platinimo kanalu.

Vis dėlto KT, įvertinusi surinktą informaciją apie sandorio šalių vykdomas veiklas, tokios neigiamos įtakos nenustatė. Koncentracijos nagrinėjimo metu kavinių tinklas „Caffeine“ mažmeninę spaudos leidinių platinimo veiklą vykdė tik labai nedidele apimtimi, o duomenų, jog būtų ekonomiškai pagrįsta šias kavines pertvarkyti į spaudos platinimo vietas, negauta, tad įgyvendinus koncentraciją situacija mažmeninio spaudos leidinių platinimo Lietuvoje atitinkamoje rinkoje reikšmingai nepasikeis.

Įvertinusi surinktus duomenis, institucija padarė išvadą, kad „Caffeine“ kavinės ir „Narvesen“ bei „Lietuvos spauda“ kioskai, nors ir prekiauja panašiomis prekėmis (kava, maisto ir konditerijos gaminiais, tabako gaminiais, gaiviaisiais gėrimais bei spaudos leidiniais), iš esmės teikia skirtingos apimtys ir kokybės paslaugas ir orientuojasi į skirtingas vartotojų grupes. Kadangi buvo nustatyta, kad dėl koncentracijos nebus sukurta ar sustiprinta dominuojanti padėtis arba itin apribota konkurencija nė vienoje iš atitinkamų rinkų, kuriose veikia koncentracijoje dalyvaujantys ūkio subjektai, [leidimas](#) buvo duotas.

Metalo laužo supirkėjų sandoris

KT [leido](#) vykdyti koncentraciją bendrovei „L3S“ įsigyjant 70 proc. įmonės „Polimeta“ akcijų (iš viso kartu su turimomis akcijomis – 90 proc.) ir

įgyjant vienvaldę pastarosios kontrolę.

„L3S“ užsiima antrinių bendrovių valdymu ir netauriųjų (juodųjų ir spalvotųjų) metalų laužo supirkimu, apdorojimu ir pardavimu. Su „L3S“ susiję ūkio subjektai taip pat superka, apdoroja ir parduoda netauriųjų (juodųjų ir spalvotųjų) metalų laužą, be to, superka antrines žaliavas, kuriose yra netauriųjų metalų, nuomoja pastatus ir sandėliavimo teritorijas, transporto

priemonės ir įrenginius. Netauriųjų (juodųjų ir spalvotųjų) metalų laužas bei antrinės žaliavos, kuriose yra netauriųjų metalų, superkamos metalų laužo supirkimo aikštelėse, įrengtose daugumoje Lietuvos apskričių.

Bendrovės „Polimeta“ veikla taip pat buvo susijusi su netauriųjų (juodųjų ir spalvotųjų) metalų laužo ir antrinių žaliavų, kuriose yra netauriųjų metalų, supirkimu, apdorojimu ir pardavimu. Netauriųjų (juodųjų ir spalvotųjų) metalų laužą bei antrines žaliavas, kuriose yra netauriųjų metalų, įmonė supirko Kaune ir Kauno rajone įrengtose metalų laužo supirkimo aikštelėse.

Buitinės technikos pardavėjų koncentracija

KT davė [leidimą](#) bendrovei „Avitelos prekyba“ vykdyti koncentraciją įsigyjant po 100 proc. „GV Group“ ir Serviso kontraktų centro akcijų, taip pat netiesiogiai – 100 proc. įmonės „Emtoservis“ akcijų ir įgyjant vienvaldę šių trijų bendrovių kontrolę.

„Avitelos prekyba“ užsiima mažmenine ir didmenine prekyba buitinės technikos ir elektronikos prekėmis, teikia kitas susijusias paslaugas, pavyzdžiui, tarpininkauja klientams įsigy-

VIDUTINĖ PRANEŠIMŲ APIE KONCENTRACIJĄ NAGRINĖJIMO TRUKMĖ

* įvertinus nutrauktą koncentracijos nagrinėjimo procedūrą

jant pratęstos garantijos, technikos pajungimo, vartojimo kredito bei kitas paslaugas. Be to, ši bendrovė, kaip ir su ja susiję ūkio subjektai, nuomoja NT, teikia reklamos paslaugas.

„GVGroup“, valdanti „Elektromarkt“ parduotuves ir elektroninę parduotuvę www.elektromarkt.lt, taip pat užsiėmė mažmenine ir didmenine prekyba buitinės technikos ir elektronikos prekėmis, teikė kitas susijusias paslaugas, pavyzdžiui, tarpininkavo klientams įsigyjant pratęstos garantijos, technikos pajungimo ir kitas paslaugas.

Serviso kontraktų centras parduodavo buitinės technikos ir elektronikos pratęsto garantinio aptarnavimo sertifikatus. Su šia įmone susijęs ūkio subjektas „Emtoservis“ teikė buitinės technikos ir elektronikos garantinio ir negarantinio aptarnavimo paslaugas.

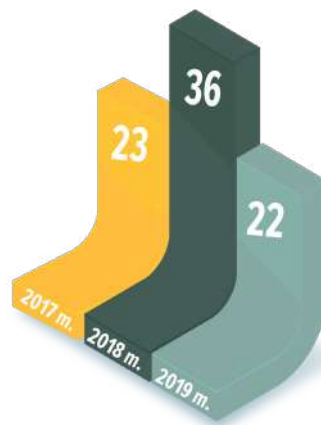
Nutraukta koncentracijos nagrinėjimo procedūra

KT 2019 m. sausio 24 d. gavo interneto prieigos, televizijos retransliavimo ir telefonijos paslaugas Lietuvoje teikiančios „Cgates“ pranešimą vykdyti koncentraciją įsigyjant 100 proc. įmonės „SPLIUS“, teikiančios tas pačias paslaugas šalies miestuose ir rajonuose, akcijų.

Institucijos ekspertai, išnagrinėję pranešimą apie koncentraciją ir atlikę išsamią surinktų duomenų analizę, birželio 6 d. įmonei išsiuntė koncentracijos nagrinėjimo išvadą, kuriose preliminarieji nustatyta, kad dėl vykdomos koncentracijos mokamos televizijos retransliavimo paslaugų teikimo Šiaulių mieste atitinkamoje rinkoje ir mažmeninės interneto prieigos paslaugų teikimo fiksuotojo ryšio technologijomis Šiaulių mieste atitinkamoje rinkoje būtų itin apribota konkurencija.

Atlikus koncentracijoje dalyvaujančių ūkio subjektų rinkos dalių, „Cgates“, „SPLIUS“ bei konkurentų artumo, kainodaros analizę, padaryta preliminarinė išvada, kad po koncentracijos „Cgates“ turėtų galimybę vartotojams padidinti paslaugų kainą Šiaulių mieste, kadangi rinkoje neliktų vie-

IŠDUOTI LEIDIMAI VYKDYTI KONCENTRACIJAS

no iš mažiausias kainas taikančių ūkio subjektų ir „Cgates“ susidurtų su sumažėjusiu konkurenciniu spaudimu.

Po preliminaraus vertinimo, kad koncentracija galėtų itin apriboti konkurenciją, „Cgates“ pateikė KT siūlymą priimti įsipareigojimus, tačiau dar nesibaigus įsipareigojimų derinimo procedūrai, 2019 m. liepos 5 d. institucija gavo „Cgates“ prašymą nutraukti pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimo procedūrą, nes įmonė atsisakė planų vykdyti sandorį. Gavusi prašymą, KT [nutraukė](#) pranešimo apie minėtą koncentraciją nagrinėjimo procedūrą.

Pradėtas tyrimas dėl procedūrinių pažeidimų

Planuojant sandorį įmonėms reikėtų iš anksto įsivertinti, kokį poveikį koncentracija galėtų turėti rinkai. Bendrovės, sąžiningai ir objektyviai įsivertinusios savo ir konkurentų padėtį bei konkurencinę aplinką rinkose, kuriose veikia koncentracijos dalyviai, bei dėl koncentracijos vyksiančius pokyčius ir numaćiusios, kad nors vienoje iš rinkų dėl koncentracijos galėtų būti apribota konkurencija, gali iš anksto pasirengti įsipareigojimams, kuriuos įgyvendinus būtų panaikintas neigiamas poveikis konkurencijai.

Be to, sandorį planuojančios šalys turėtų atkreipti dėmesį, kad KĮ įpareigoja ūkio subjektus pateikti visą ir teisingą informaciją, reikalingą koncentracijai nagrinėti.

KT 2019 m. pradėjo tyrimą dėl ūkio subjektų veiksmų teikiant neteisingą ir ne visą informaciją koncentracijos nagrinėjimo metu.

KONCENTRACIJOS, KURIAS NAGRINĖJANT ATLIKTA IŠSAMI EKONOMINĖ IR TEISINĖ ANALIZĖ

* įvertinus nutrauktą koncentracijos nagrinėjimo procedūrą

KĮ numatyta, kad už informacijos, reikalingos koncentracijai nagrinėti nepateikimą, taip pat neteisingos ar ne visos informacijos pateikimą ūkio subjektams gali būti skiriama bauda iki 1 proc. bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais, už KT nurodymų pateikti informaciją vykdymą ne laiku – gali būti skiriama bauda už kiekvieną pažeidimo vykdymo (tęsimo) dieną iki 5 proc. vidutinių dienos bendrųjų pajamų praėjusiais ūkiniais metais.

Piktnaudžiavimas dominuojančia padėtimi

KĮ dominuojančią padėtį apibrėžia kaip vieno ar daugiau ūkio subjektų padėtį atitinkamoje rinkoje, kai tiesiogiai nesusiduriama su konkurencija arba kuri sudaro galimybę daryti vienpusę lemiamą įtaką atitinkamoje rinkoje veiksmingai ribojant konkurenciją. KĮ 7 straipsnis draudžia ūkio subjektams piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi atitinkamoje rinkoje atliekant įvairius veiksmus, kurie riboja ar gali riboti konkurenciją, nepagrįstai varžo kitų ūkio subjektų galimybes veikti atitinkamoje rinkoje arba pažeidžia vartotojų interesus. Šiuo draudimu siekiama užtikrinti, kad didelę rinkos galią turinčios įmonės neapribotų ir taip susilpnėjusios konkurencijos, taip galėdamos padaryti žalą vartotojams bei kitiems ūkio subjektams.

KT nuomone, piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi draudimas yra svarbus įrankis įgyvendinant konkurencijos politiką. Dėl dominuojančią padėtį rinkoje užimančios įmonės piktnaudžiavimo ūkio subjektai gali būti priversti

pasitraukti iš rinkos, apribotos jų galimybės veikti rinkoje, vartotojams primetamos nesąžiningos kainos ir pan.

Nustatant ūkio subjekto dominavimo faktą, svarbu įvertinti tiek jo, tiek konkurentų užimamas rinkos dalis bei kitas reikšmingas aplinkybes, darančias įtaką ūkinės veiklos ir konkurencijos sąlygoms atitinkamoje rinkoje. KT dažniausiai atlieka analizę dėl rinkos apibrėžimo (kokioje rinkoje atliekami, kokiai rinkai ir kokioms įmonėms gali daryti įtaką skundžiamieji veiksmai), rinkos galios (dominavimo) vertinimo (pavyzdžiui, ar skundžiama įmonė gali vienašališkai daryti reikšmingą įtaką konkurencijai rinkoje), skundžiamų veiksmų laikymo piktnaudžiavimu (pavyzdžiui, ar nustatydama itin žemas kainas dominuojanti įmonė padengia savo sąnaudas), taip pat dėl piktnaudžiavimo poveikio konkurencijai ir vartotojams.

Net preliminarieji nustačius vieno ar kelių ūkio subjektų dominavimą rinkoje dar nėra pagrindo įtarti pažeidimą, kadangi KĮ draudžia įmonėms ne užimti dominuojančią padėtį, o ja piktnaudžiauti, pavyzdžiui, primesti nesąžiningas kainas; riboti prekybos, gamybos ar techninę pažangą; panašaus pobūdžio sutartyse taikyti diskriminacines sąlygas; sudaryti sutartis primetant papildomas su sutarties objektu nesusijusias sąlygas ir pan.

KĮ numatyta, kad KT turi teisę nutraukti tyrimą dėl piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi, jeigu įtariamas ūkio subjektas pateikia rašytinius įsipareigojimus dėl galimo pažeidimo pašalinimo, o šiuos įsipareigojimus institucija nustato kaip privalomus. Būtent tokia teise KT pasinaudojo 2019 m., kai baigė tyrimą dėl galimo piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi,

IŠNAGRINĖTA SKUNDŲ / PAKLAUSIMŲ
DĖL PIKтнаUDŽIAVIMO DOMINUOJANČIA
PADĖTIMI

patvirtinusi įsipareigojimus.

Baigtas tyrimas

KT [nutraukė](#) vykdytą tyrimą dėl galimo Lietuvos pašto piktnaudžia-

vimo dominuojančia padėtimi, pripažinusi, kad šios įmonės priimti įsipareigojimai yra tinkami ir pakankami įtariamam konkurencijos teisės pažeidimui pašalinti.

Tyrimas buvo pradėtas įtarus, kad bendrovė piktnaudžiauja dominuojančia padėtimi, ribodama konkurenciją teikiant verslo siunčiamų korespondencijos siuntų pristatymo paslaugas. Tyrimo metu buvo vertinama Lietuvos pašto nuo 2016 m. sausio 1 d. pradėta taikyti kainodara ir tai, ar bendrovė, keisdama verslo klientams, įskaitant pašto paslaugos teikėjus, taikomus tarifus, apsunkino jų galimybes vykdyti viešųjų pirkimų sutartis bei atgrasė juos nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose. Norėdami teikti pašto paslaugas ir pristatyti korespondencijos siuntas visoje Lietuvos teritorijoje, kiti pašto paslaugos teikėjai privalo naudotis Lietuvos pašto valdomu pašto tinklu, kadangi nė vienas iš jų neturi visą šalies teritoriją apimančio pašto tinklo. Už naudojimąsi šiuo tinklu Lietuvos paštas ima atitinkamą mokestį, kuris galėjo būti vienašališkai pakeistas pranešus prieš 30 dienų.

Viešųjų pirkimų būdu sudaromos sutartys dažniausiai yra ilgo laikotarpio, o keisti sutartyse numatytą kainą draudžiama, todėl pirkimą laimėję teikėjai turi taikyti tą patį tarifą, kuris buvo pasiūlytas viešojo pirkimo metu, visą sutarties galiojimo laikotarpį. Lietuvos paštas, turėdamas galimybę prieš itin trumpą laikotarpį keisti konkurentams taikomus tarifus už pašto tinklo naudojimą, galėjo padidinti konkurentų viešųjų pirkimų būdu sudarytų sutarčių sąnaudas ir tokiu būdu apsunkinti jų vykdymą. Dėl šių priežasčių Lietuvos pašto konkurentai buvo atgrasomi nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose ir ilgalaikių sutarčių sudarymo.

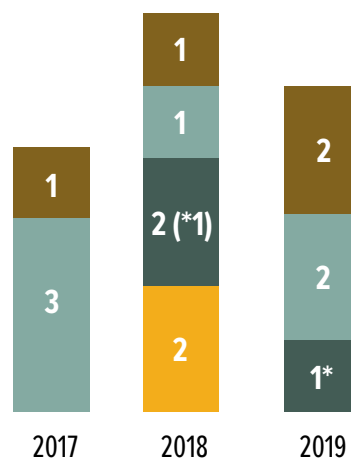
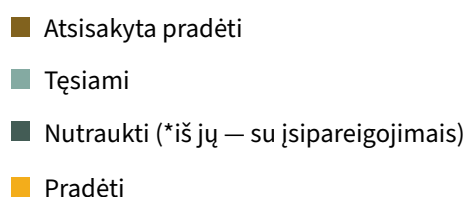
Siekdamas pašalinti galimas konkurencijos problemas, Lietuvos paštas pasiūlė priimti įsipareigojimus: apie naujus paslaugų tarifus pranešti savo tinklalapyje ne vėliau nei prieš 3 mėnesius iki jų įsigaliojimo; visus rinkos dalyvius vienu metu informuoti apie tarifų pokyčius (kad rinkos dalyviai turėtų pakankamai laiko

Tiek už piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi, tiek už priimtų įsipareigojimų nesilaikymą ūkio subjektams gali būti skiriama piniginė bauda iki 10 proc. bendrųjų metinių pajamų praėjusiais ūkiniais metais.

pasirengti jų įsigaliojimui ir dalyvaudami pirkimuose galėtų atsižvelgti į būsimą tiekimo kainų pasikeitimą ir jį įtraukti į savo pasiūlymo kainą); keičiantis kainodarai ir dalyvaudamas viešuosiuose pirkimuose, pasiūlymus formuluoti taip, kad į kainos skaičiavimo formulę būtų įtraukiami tiek senieji, tiek naujieji tarifai proporcingai jų galiojimo trukmei ir išvedant atitinkamą svertinį vidurkį.

Toms konkurentų viešųjų pirkimų sutartims, kurios buvo sudarytos iki paskelbimo apie naujus tarifus, Lietuvos paštas įsipareigojo taikyti 21 mėnesio pereinamąjį laikotarpį, t. y. suteikti galimybę vykdyti sutartis senaisiais tarifais. Toks įsipareigojimas sprendžia Lietuvos pašto konkurentų atgrasymo nuo dalyvavimo viešuosiuose pirkimuose problemą. Tuo atveju, jeigu pasibaigus pereinamajam laikotarpiui Lietuvos paštas vis dar turės galiojančių viešojo pirkimo sutarčių, kurioms taikomi senieji tarifai, jos turės būti nutraukiamos iki pereinamojo laikotarpio pabaigos, taip bus užtikrinama, jog bendrovės klientams nebus taikomos palankesnės sąlygos nei jos konkurentams. Lietuvos paštas įsipareigojimų turės laikytis 5 metus.

TYRIMAI DĖL KĮ 7 STR. PAŽEIDIMŲ

Klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūra

KT nuo 2000 m. vykdė klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūros funkcijas, kurias, 2019 m. gegužės 1 d., įsigaliojus Reklamos įstatymo (RĮ) pataisoms, [perėmė](#) Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba (VVTAT).

KT 2018 m. atkreipė tuometės Ūkio ministerijos dėmesį į būtinybę konsoliduoti reklamos priežiūros funkcijas, kurias vykdė kelios institucijos, ir buvo pasirengusi jas perimti. Po diskusijų ministerija nusprendė inicijuoti įstatymų pataisas ir KT vykdytas klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūros funkcijas patikėti VVTAT. Tokiems pokyčiams 2019 m. kovą pritarė Seimas, priėmęs Reklamos ir kitų įstatymų pataisas.

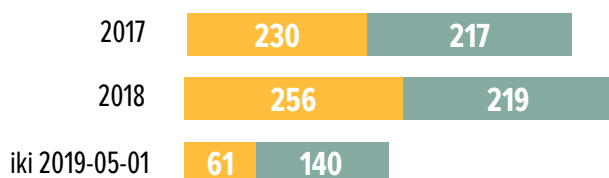
viso 40 964 Eur.

2019 m. KT išnagrinėjo 201 reklamą: savo iniciatyva – 61, gautų skundų pagrindu – 140. Pareiškėjai dažniausiai į instituciją kreipėsi pranešdami apie reklamas, kuriose apgaulingai tvirtinama, kad produktas gali gydyti ligas ar turi kitą sveikatinimo pobūdį. Nemažai skundų ekspertai sulaukė ir dėl reklamų, kuriose nurodomos prekių ar paslaugų savybės, tačiau kilo pagrįstų įtariamų, kad tokių savybių šios prekės ar paslaugos vis dėlto neturi. Dar dalis pranešimų buvo susiję su reklamuotų nuolaidų nesuteikimu.

Nustačiusi, kad 69 atvejais buvo skleistos galimai klaidinančios reklamos, KT jų davėjams rekomendavo nedelsiant jas nutraukti arba pa-keisti į teisingas, išsamias ir pateiktas tinkamu

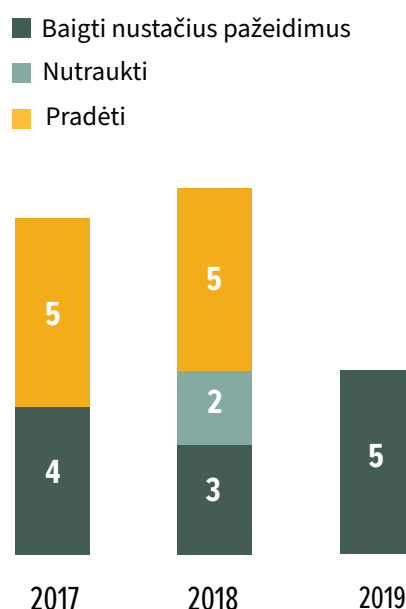
NAGRINĖTOS REKLAMOS

- KT iniciatyva
- Pagal pranešimus

KT per 2019-uosius baigė vykdyti 5 RĮ tyrimus ir nustatė pažeidimus: dėl maitinimo tinklų „Charlie pizza“ ir „La Crepe“ skleistų klaidinančių [reklamų](#) apie picoms taikomas nuolaidas; dėl „Elektromarkt“ parduotuvėse skelbtų [akcijų](#); dėl „Eurovaistinės“ taikytų nuolaidų [senjorams](#), vėliau – mamoms bei kūdikių [prekėms](#) bei dėl degalinėse „Neste“ skleistos [reklamos](#) apie šva-resnius degalus. Už pažeidimus ūkio subjektams skirtos baudos nuo 3 600 Eur iki 8 688 Eur – iš

TYRIMAI DĖL RĮ PAŽEIDIMŲ

būdu. Verslo atstovai atsižvelgė į įspėjimus ir galimus pažeidimus pašalino.

Taip pat KT 2019 m. atliko 4-ias reklamos stebėsenas: vertino lombardo paslaugas teikiančių įmonių reklamas, kuriose [siūloma](#) skolinti ir mainais įkeisti nekilnojamąjį turtą; pastebėjo, kad kai kurios juvelyriniais dirbiniais prekiaujančių bendrovių [reklamos](#) galėjo klaidinti vartotojus ne tik dėl skelbiamų „amžinų“ nuolaidų,

bet ir dėl aukščiausio laipsnio būdvardžių vartojimo bei esą gydomąjį poveikį turinčių papuošalų reklamos; patikrino, ar internete [ekologiškus](#) buitines chemijos produktus siūlančios įmonės gali pateikti sertifikatus ir pagrįsti reklamų teisingumą; atkreipė dėmesį, kad reklamuojamas gydomosios kosmetikos ir gydomųjų masažų [paslaugas](#) gali teikti tik bendrovės ir jose dirbantys specialistai, turintys atitinkamus leidimus (licencijas, spaudus), būtinus asmens sveikatos priežiūros paslaugoms teikti.

Nustačius, kad dalis vertintų reklamų galimai klaidina vartotojus, 23 ūkio subjektams buvo išsiųsti įspėjimai jas pakeisti arba nutraukti. Taip pat verslui pateiktos rekomendacijos, kaip turėtų būti skleidžiamos vartotojus neklaidinančios reklamos.

2017–2019 m. KT iš viso atliko 9 sričių reklamų stebėsenas ir jų metu patikrino 228 ūkio subjektų, siūliusių vartotojams įsigyti įvairiausias prekes ar paslaugas, reklamas. 70-čiai reklamos davėjų, t. y. beveik kas trečiai bendrovei, išsiųsti įspėjimai nutraukti arba pakeisti galimai klaidinančias reklamas.

* Reklamos įstatyme numatyta galimybė įmonėms siųsti įspėjimus

Mažmeninė prekyba

Lietuvos Respublikos mažmeninės prekybos įmonių nesąžiningų veiksmų draudimo įstatymas (MPĮNVDĮ) siekia riboti didelę rinkos galią turinčių mažmeninės prekybos įmonių (MPĮ) rinkos galios panaudojimą ir užtikrinti maisto prekių ir gėrimų tiekėjų bei didelę rinkos galią turinčių MPĮ interesų pusiausvyrą.

Įstatymas taikomas 5 bendrovėms, atitinkančioms didelę rinkos galią turinčių MPĮ kriterijus: „Maxima LT“, „Palink“, „Rimi Lietuva“, „Norfos mažmena“ ir „Lidl Lietuva“.

Atlikti tyrimai

MPĮNVDĮ, be kita ko, draudžia mažmeninės prekybos įmonei reikalauti tiekėjo apmokėti pardavimo skatinimo išlaidas ar jų dalį, išskyrus atvejus, kai abi šalys raštu susitaria tiek dėl apmokamų išlaidų dydžio, tiek dėl numatomų taikyti pardavimo skatinimo veiksmų. Būtent dėl šio įstatyme numatyto draudimo KT 2019 m. atliko du tyrimus ir nustatė pažeidimus.

KT pripažino, kad bendrovės „Norfos mažmena“ ir „Rivona“ pažeidė MPĮNVDĮ, kai sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais numatė jiems reikalavimą sumokėti tam tikras sumas už pardavimo skatinimą.

Tyrimo metu KT išnagrinėjo 2017–2018 m. bendrovių „Norfos mažmena“ ir „Rivona“ sutartis su tiekėjais ir [nustatė](#), kad šie buvo įpareigoti mokėti tam tikrą mokestį už prekybines-reklamines akcijas, numatytas kiekvienai prekių kategorijai. Tokie bendrovių veiksmai sukėlė tiekėjams papildomą finansinę naštą, nes jie privalėjo sumokėti visas iš anksto pardavimo skatinimui nu-

matytas sumas arba jas perkelti į kitų metų biudžetą, nepriklausomai nuo to, ar pardavimo skatinimo veiksmai buvo vykdomi, ar ne.

Nors MPĮNVDĮ pažeidė vienu ūkiniu vienetu laikomos bendrovės „Norfos mažmena“ ir „Rivona“, 72 000 Eur bauda skirta „Norfos mažmenai“, kuri savo prekybos centruose vykdo ir įgyvendina tarp „Rivonos“ bei tiekėjų suligtas akcijas.

MPĮNVDĮ reikalavimus buvo [pripažinta](#) pažeidusi ir bendrovė „Maxima LT“, kai sutartyse su maisto prekių ir gėrimų tiekėjais numatė jiems mokėti tam tikro dydžio rinkodaros lėšas už pardavimo skatinimą, taip pat baudas ar kompensacijas – už įsipareigojimų nevykdymą.

Tyrimo metu KT išnagrinėjo minėtos MPĮ sutartis su tiekėjais ir nustatė, kad šie buvo įpareigoti

TIEK IŠ VISO BAUDŲ 2019 M. KT SKYRĖ MAŽMENINĖS PREKYBOS ĮMONĖMS UŽ NESĄŽINGINGUS VEIKSMUS TIEKĖJŲ ATŽVILGIU

mokėti tam tikrą mokestį už prekybines-reklamines akcijas, nors konkretūs pardavimo skatinimo veiksmai sutartyse nebuvo nurodyti ar detalizuoti. Be to, „Maxima LT“ pasiliko sau teisę su tiekėju nesitarti nei dėl apmokamo išlaidų dydžio, nei dėl pardavimo skatinimo veiksmų.

KT bendrovei skyrė 51 600 Eur baudą, įvertinusi, kad pažeidimas truko beveik dvejus metus, tačiau jo mastas buvo mažas, nes minėtos sutartys buvo sudarytos su palyginti nedideliu tiekėjų skaičiumi. „Maxima LT“ taip pat įpareigota nutraukti draudžiamus nesąžiningus veiksmus, jeigu jie dar atliekami.

Šviečiamoji veikla

KT dar prieš kelerius metus konstatavo, kad ne visi maisto ir gėrimų tiekėjai žino, kokie MPĮ veiksmai yra draudžiami ir kaip teikėjai galėtų ginti savo interesus. Siekdama paskatinti tiekėjus kreiptis į KT, institucija 2019 m. itin aktyviai vykdė šviečiamąją [veiklą](#).

Intensyvios pastangos siekiant užmegzti glaudesnius kontaktus su tiekėjais davė rezultatų – KT ekspertai sulaukė itin daug skambučių ir teikė konsultacijas dėl MPĮNVDĮ nuostatų kelioms dešimtims tiekimo įmonių, taip pat institucijos iniciatyva buvo suorganizuoti 7 mokomieji seminarai atskiroms tiekėjų asociacijoms ir pavieniems tiekėjams.

Susitikimų metu tiekėjai su KT įgaliojais pareigūnais ne tik aptarė MPĮNVDĮ reikalavimus, bet ir diskutavo įvairiais tiekėjams aktualiais klausimais: dėl pernelyg didelės įsipareigojimų naštos tiekėjams, palyginti su didelę rinkos galią turinčiomis MPĮ; dėl mažų baudų (iki 120 tūkst. Eur) už įstatymo pažeidimus ir pan. KT analizuoja

visą iš tiekėjų gautą informaciją ir sprendžia, ar yra pagrindo pradėti tyrimą dėl galimo pažeidimo, ar būtina tobulinti MPĮNVDĮ ir jo taikymo praktiką užtikrinant tiekėjų interesų apsaugą.

Įvertinus seminarų dalyvių atsiliepimus, paaiškėjo, kad didžiajai daugumai verslo atstovų pateikta informacija buvo naudinga, jie sužinojo, kaip galėtų ginti savo teises.

KT patirtis liudija, kad didžiųjų prekybos tinklų ir maisto bei gėrimų tiekėjų sudarytose sutartyse vis rečiau įtvirtinamos nuostatos, akivaizdžiai prieštaraujančios MPĮNVDĮ. Todėl institucijos ekspertams labai svarbu gauti informacijos iš tiekėjų apie galimai draudžiamus MPĮ veiksmus, kurie neatsispindi sutarties nuostatose, bet gali būti traktuojami kaip MPĮNVDĮ pažeidimai.

KT ekspertai, 2018 m. vykdydami ūkio subjektų apklausą dėl MPĮNVDĮ įgyvendinimo, gavo informacijos dėl galimo pažeidimo ir pradėjo naują tyrimą, kurį planuoja baigti 2020 m.

2019 m. KT sulaukė pastebėjimų iš kelių maisto prekių ir gėrimų tiekėjų, kad jie, norėdami tiekti produkciją vienai iš MPĮ, turi išsinuomoti specialią tiekimo tarą iš prekybininkės nurodyto trečiojo asmens. Nors kiti apklausti tiekėjai ir pati prekybos įmonė nurodė, kad tiekėjai gali savarankiškai nuspręsti, kokioje taroje tiekti prekes, KT atkreipė minėtos MPĮ dėmesį, kad prekybininkų ir tiekėjų sutarčių nuostatos turi būti vienodai aiškos ir suprantamos abiem šalims, kad nebūtų skirtingai interpretuojamos. Prekybos tinklui priminta, kokiais atvejais didelę rinkos galią turinčios MPĮ veiksmai gali būti pripažinti neatitinkančiais MPĮNVDĮ reikalavimų. Prekybos įmonė atsižvelgė į KT rekomendacijas ir tiekėjams patikslino prekių tiekimo daugkartinėje taroje sąlygas.

MPĮNVDĮ stebėseną

KT kas dvejus metus atlieka MPĮNVDĮ įgyvendinimo stebėseną ir teikia jos pažymą. Stebėsenos tikslas – įvertinti, ar, tiekėjų ir MPĮ nuomone, įstatyme įtvirtintas teisinis reguliavimas atitinka planuotus tikslus, teisinio reguliavimo reikalingumą, pakankamumą, efektyvumą ir faktinius padarinius bei būtinybę keisti teisinį reguliavimą ar jo atsisakyti.

KT įgaliojti pareigūnai 2019 m. išsiuntė klausimynus beveik 300 tiekėjų ir 5 MPĮ. Susisteminius gautus atsakymus, stebėsenos rezultatai bus pateikti naujausioje pažymoje iki 2020 m. birželio 1 d. Ankstesnių MPĮNVDĮ stebėsenų pažymas galima rasti institucijos [svetainėje](#).

MPĮNVDĮ naujovės

2019 m. liepos 1 d. [įsigaliojo](#) KT siūlytos MPĮNVDĮ pataisos, išplečiančios nesąžiningų veiksmų

draudimo sąrašą ir suteikiančios institucijai daugiau įgaliojimų. Įstatymas papildytas siekiant skatinti sąžiningą konkurenciją prekybos sektoriuje ir efektyviau riboti didelę rinkos galią turinčių MPĮ taikomą nesąžiningos prekybos praktiką.

Vadovaujantis MPĮNVDĮ pakeitimais, MPĮ nebegali reikalauti tiekėjų suteikti komercines nuolaidas ar bet kokią kitą atlyginimą, jeigu dėl to iš anksto nebuvo susitarta raštu, taip pat – taikyti neigiamo poveikio priemonės tiekėjams, kurie kreipėsi į KT ar teismą dėl nesąžiningų prekybos įmonės veiksmų.

MPĮNVDĮ pataisos sudaro geresnes galimybes apsaugoti į KT besikreipiančių tiekėjų tapatybės slaptumą, numato platesnius KT įgaliojimus atliekant pažeidimų tyrimus ir renkant įrodymus bei ilgesnį (iki 18 mėnesių) pažeidimo tyrimo terminą.

Turite klausimų? Kreipkitės!

KT ragina maisto prekių ir gėrimų tiekėjus kreiptis į instituciją ir teikti informaciją apie įtariamus MPĮNVDĮ pažeidimus ar patiriamą didžiųjų prekybos tinklų spaudimą el. paštu mazmenine.prekyba@kt.gov.lt arba telefonu +370 5 262 4788.

Tiekėjai, kuriems kyla klausimų, kokie prekybininkų veiksmai yra draudžiami ir kaip jie galėtų ginti savo interesus, kviečiami el. paštu mazmenine.prekyba@kt.gov.lt arba telefonu +370 5 262 4788 registruotis į individualias konsultacijas, kurių metu KT ekspertai pateiks išsamią informaciją apie įstatymo nuostatas.

Konfidencialumas garantuojamas tiek pareiškėjams dėl galimo MPĮNVDĮ pažeidimo, tiek informacinių seminarų dalyviams.

Teismų sprendimai

Ilgametė KT patirtis liudija, kad beveik visi institucijos priimti nutarimai dėl nustatytų pažeidimų ir ūkio subjektams skiriamų baudų yra skundžiami teismui. Neretai teismai nagrinėja skundus ir dėl KT sprendimų nepradėti tyrimų arba kitų procedūrinių veiksmų.

2019 m. teismai patvirtino 93 proc. KT sprendimų bei prašymų. 12-oje iš 14 pasibaigusių bylų teismai paliko galioti KT nutarimus, vieną institucijos prašymą tenkino iš dalies. 3 iš šių bylų baigėsi pirmosios instancijos teisme – VAAT patvirtinus KT išvadą, nebebuvo teikiamas apeliacinis skundas LVAT.

2019 m. LVAT panaikino vieną KT nutarimą – byloje dėl UAB „Vilniaus energija“ sudaryto biokuro išimtinio pirkimo LVAT iš pradžių panaikino KT nutarimą ir grąžino bylą papildomam tyrimui, bet vėliau tenkino institucijos prašymą atnaujinti procesą ir nagrinėti bylą iš naujo. Vis dėlto atnaujinęs procesą LVAT [nusprendė](#) palikti galioti ankstesnį LVAT sprendimą.

LVAT priėmė pirmąjį sprendimą dėl vadovų atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimus. Taip pat šis teismas patvirtino tris KT nutarimus dėl konkurenciją ribojančių susitarimų viešuose pirkimuose.

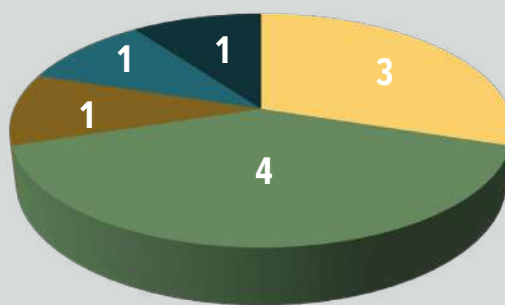
Didelis patvirtintų KT sprendimų skaičius atspindi institucijos ekspertų profesionalumą, nes konkurencijos bylos yra sudėtingos ir kompleksinės. KT sėkmingai užbaigtos bylos teikia naudą vartotojams, o teismų pateikti išaiškinimai kuria verslui svarbius precedencius.

Dėl susitarimo viešajame pirkime technikai pirkti

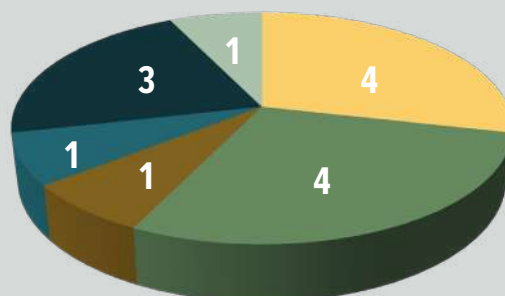
Balandžio 8 d. nutartimi LVAT [paliko](#) galioti pir-

TEISMUOSE PASIBAIGUSIOS BYLOS

- Dėl KĮ 4 str. pažeidimų
- Dėl KĮ 5 str. pažeidimų
- Dėl KĮ 32 str. pažeidimų
- Dėl vadovų atsakomybės
- Dėl RĮ pažeidimų
- Kitos

2018

2019

* kartu su teismo skirtomis baudomis vadovams, prisidėjusiems prie įmonių sudarytų kartelinių susitarimų

mosios instancijos teismo sprendimą, kuriuo pripažinta, kad KT pagrįstai nustatė, jog bendrovės „Žagarės inžinerija“ ir „Rovaltra“, dalyvavamos viešajame pirkime technikai pirkti, derino komercinius pasiūlymus ir taip pažeidė KĮ. Pirmosios instancijos teismas buvo atmetęs abiejų įmonių skundus ir patvirtinęs KT už kartelį skirtas baudas: „Rovaltrai“ – 70 400 Eur, „Žagarės inžinerijai“ – 33 400 Eur. Pastaroji įmonė, kuriai iškelta bankroto byla, VAAT sprendimo neskundė.

Teismai pripažino, kad 2014 m. viešajame pirkime dalyvavusios minėtos bendrovės pateikė tarpusavyje suderintus komercinius pasiūlymus ir iš anksto nustatė laimėtoją. LVAT patvirtino, kad tais atvejais, kai ūkio subjektai komercinių pasiūlymų sąlygas iš anksto suderina prieš juos pateikdami viešuosius pirkimus rengiančiai organizacijai, laimėtoją lemia ne konkurencinė kova, o išankstinis ūkio subjektų susitarimas. To pasekmė – viešųjų pirkimų procedūra tampa fiktyvi ir praranda savo prasmę.

Dėl susitarimo komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugų sektoriuje

Spalio 14 d. nutartimi LVAT [patvirtino](#), kad KT pagrįstai nustatė konkurenciją ribojantį susitarimą komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugų sektoriuje ir kartelį sudariusioms

bendrovėms skyrė pagrįsto dydžio baudas. 2016 m. KT nustatė, kad bendrovės „Ekoaplinka“, „Ecoservice“ ir „Marijampolės švara“, dalyvaudamos 2015 m. Marijampolės apskrities atliekų tvarkymo centro organizuotame komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugų viešajame pirkime, derino komercinius pasiūlymus ir taip ribojo konkurenciją. Šis ribojimas galėjo lemti didesnes komunalinių atliekų surinkimo ir transportavimo paslaugų kainas vartotojams. Už KĮ pažeidimą „Ecoservice“ skir-

ESTT 2019 m. spalį [paskelbė](#), kad Lietuvos įstatymuose įtvirtinti vidaus sandorių sudarymo ribojimai neprieštarauja Europos Sąjungos teisės normoms.

Į ESTT kreipėsi Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (LAT), nagrinėjęs civilinę bylą pagal bendrovės „Irgita“ ieškinį, kuriuo ji prašė panaikinti Kauno m. savivaldybės ir šios valdomos įmonės „Kauno švara“ sudarytą sutartį dėl vejų šienavimo. LAT prašė ESTT išaiškinti, ar ES teisę atitinka Lietuvos teisės aktuose įtvirtinti papildomi vidaus sandorių ribojimai. Viešųjų pirkimų įstatymas numato, kad vidaus sandoriai gali būti sudaromi tik išimtiniais atvejais, jeigu atitinkamos paslaugos teikimo nepertraukiamumo, geros kokybės ir prieinamumo negalima užtikrinti organizuojant viešąjį pirkimą. Tokios pozicijos laikosi ir KT, kuri teikė savo išvadą minėtoje byloje LAT ir nurodė, jog Viešųjų pirkimų įstatyme numatyta vidaus sandorių sudarymo išimtis nereiškia, kad savivaldybė gali ignoruoti KĮ įtvirtintą pareigą – užtikrinti sąžiningą konkurenciją ir nediskriminuoti rinkos dalyvių.

ESTT paskelbė, kad valstybė narė gali perkančiajai organizacijai nustatyti vidaus sandorio sudarymo sąlygas, kurios nenumatytos ES direktyvoje, siekiant visų pirma užtikrinti paslaugų nepertraukiamumą, gerą kokybę ir prieinamumą. Tačiau pasirenkant konkretų paslaugų teikimo būdą turi būti paisoma vienodo požiūrio, nediskriminavimo, abipusio pripažinimo, proporcingumo ir skaidrumo principų.

ta 601 700 Eur, „Marijampolės švarai“ – 48 500 Eur, „Ekoaplinkai“ – 4 100 Eur bauda.

„Ekoaplinka“ KT nutarimo neginčijo. Kitos dvi įmonės, nors ir pripažino pažeidusios KĮ reikalavimus, kreipėsi į teismą ginčydamos paskirtas baudas. Tiek VAAT, tiek LVAT bendrovių skundus atmetė ir konstatavo, kad nėra pagrindo mažinti skirtas finansines sankcijas.

LVAT taip pat atmetė „Marijampolės švaros“ argumentus, kad tyrimas turėjo būti nutrauktas, nes esą bendrovių veiksmais nebuvo padaryta esminė žala. Teismas nurodė, kad konkurentai buvo susitarę viešajame pirkime nustatyti kainas, o tokie veiksmai vien jau pagal savo tikslą laikytini ribojančiais konkurenciją ir darančiais esminę žalą įstatymo saugomiems interesams. LVAT pabrėžė, kad tokiu atveju nėra būtinybės nustatyti realios ekonominės žalos padarymo fakto.

Dėl sankcijų ūkio subjektų vadovams

Gruodžio 18 d. nutartimi LVAT iš dalies [patenkinu](#) KT prašymą ir už prisidėjimą prie ūkio subjekto sudaryto draudžiamo susitarimo viešosios įstaigos „Media medis“ direktoriui ir bendrovės „Ministerium“ vadovei uždraudė 6 mėn. eiti ūkio subjekto vadovo pareigas bei skyrė atitinkamai 4 000 ir 2 000 Eur dydžio baudas.

LVAT iš dalies pakeitė 2018 m. balandį priimtą VAAT sprendimą, kuriuo minėtiems asmenims buvo skirtos 920 ir 900 Eur baudos. KT aukštes-

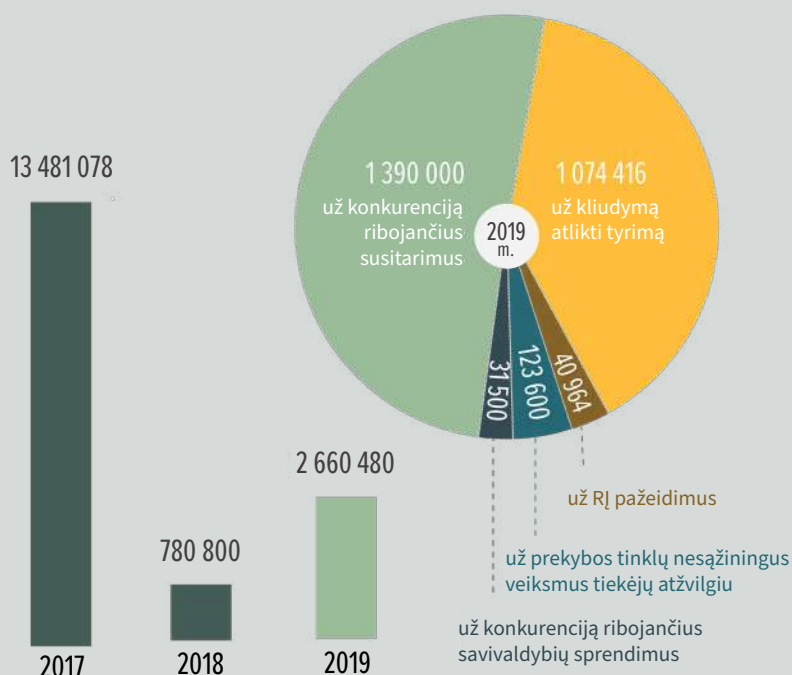
nės instancijos teismo prašė skirti keturių įmonių, sudariusių kartelį, vadovams griežtesnę asmeninę atsakomybę: apriboti teisę eiti viešojo ir (arba) privataus juridinio asmens vadovo pareigas, būti kolegialaus priežiūros ir (arba) valdymo organo nariu nuo 3 iki 5 metų ir skirti baudas nuo 7 000 iki 14 000 Eur.

LVAT šiuo atveju nusprendė dviejų įmonių vadovams skirti griežtesnę sankciją nei VAAT, tačiau švelnesnę, nei numatyta KĮ. Teismas konstatavo, kad švelnesnės, nei numatyta įstatyme pagrindinės sankcijos – apribojimo nuo 3 iki 5 metų vadovauti ūkio subjektui – žemutinė riba, bausmės skyrimas (arba jos neskylimas) yra ne taisyklė, bet išimtis.

Teismas taip pat pripažino, kad vadovams yra taikomi aukštesni veiklos ir atsakomybės standartai nei eiliniam bendrovės darbuotojui – jie turėjo ir galėjo tikėtis iš daromo konkurencijos teisės pažeidimo kilsiančių neigiamų teisinių padarinių.

Vadovams sankcijos buvo skirtos už tai, kad, kaip nustatė KT 2015 m., bendrovės „Ministerium“, „Nebūk briedis“ ir VŠĮ „TV Europa“ sudarė draudžiamą susitarimą, dalyvaudamos viešajame pirkime programinės įrangos sukūrimo darbams pirkti, o „Nebūk briedis“ ir VŠĮ „Media medis“ sudarė draudžiamą susitarimą, dalyvaudamos viešajame pirkime viešinimo paslaugoms pirkti. Už KĮ pažeidimus ūkio subjektams buvo skirtos [baudos](#).

KT PASKIRTOS BAUDOS 2017–2019 M., EUR

Teisėkūra

Įstatymų pataisos

2019 m. įsigaliojo keli svarbūs KĮ pakeitimai, kurie, tikimasi, prisidės prie veiksmingesnio konkurencijos pažeidimų išaiškinimo, veiksmingesnio atgrasymo nuo pažeidimų darymo, tikslingesnio konkurencijos problemų šalinimo ir nuoseklaus poveikio konkurencijai vertinimo. Kaip minėta, KT atsirado galimybė skirti išmoką asmeniui, pateikusiam įrodymų apie konkurenciją ribojančius susitarimus (plačiau – skyriuje [Konkurenciją ribojantys susitarimai](#)).

Taip pat KĮ pakeitimais pašalinta galimybė ūkio subjektams nepagrįstai išvengti atsakomybės padarius pažeidimą. Iki pataisų įsigaliojimo, ūkio subjektams apskundus institucijos sprendimą, baudos ir palūkanų išieškojimas būdavo sustabdomas iki teismo sprendimo įsiteisėjimo. Bylinėjimasis užtrukdavo iki kelerių metų, tad, net ir teismui patvirtinus KT nutarimą, ne visada pavykdavo išieškoti baudą, pavyzdžiui, dėl bankroto, turto perleidimo kitoms bendrovėms ar perkėlimo į kitas valstybes. Pakeitimai nustato, kad apskundus KT nutarimą teismui, bauda turi būti sumokama arba turi būti pateikiama finansų įstaigos garantija ar draudimo įmonės laidavimas, kuriuo būtų įsipareigojama sumokėti skirtą baudą ir palūkanas už visą bylinėjimosi laikotarpį pagal kreditoriaus reikalavimą.

Įsigaliojus pataisoms, KT numatyta galimybė skirti baudas už įvairius procedūrinius pažeidimus. Tai turėtų sustiprinti atgrasymą nuo KT įpareigojimų nevykdymo ir kliudymo atliekant tyrimus.

Tarp naujovių – numatyta galimybė taikyti ūkio subjektų struktūrą keičiančias priemones, siekiant, kad būtų nutrauktas KĮ pažeidimas. Kai

kuriais atvejais dėl KĮ pažeidimo atsiradusią problemą gali būti neįmanoma ištaisyti vien įpareigojus ūkio subjektą pakeisti elgesį, todėl gali prireikti ir įmonės struktūros pokyčių, pavyzdžiui, įpareigojant parduoti dalį verslo kitiems rinkos dalyviams.

KĮ numatytas ir sąrašas atvejų, kada teisės aktų projektų rengėjai privalo atlikti teisės akto projekto poveikio konkurencijai vertinimą. Pareiga atlikti teisės akto projekto poveikio konkurencijai vertinimą įtvirtinta Teisėkūros pagrindų įstatyme (plačiau – skyriuje [Viešųjų subjektų priežiūra](#)).

KĮ buvo keičiamas dar ir dėl to, kad KT funkcijos, susijusios su klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūra, buvo perduotos VVTAT. Tokiu būdu reklamos priežiūros funkcijos buvo konsoliduotos vienoje institucijoje, užtikrinant operatyvesnį galimų pažeidimų nagrinėjimą, vienodai formuojamą praktiką, išvengta priežiūros funkcijų dubliavimo, užtikrintas teisinis tikrumas vartotojams, į kurią instituciją kreiptis dėl reklamos reikalavimų pažeidimų (plačiau – skyriuje [Klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūra](#)).

2019 m. ne tik įsigaliojo KĮ pakeitimai, bet ir Vyriausybei svarstyti buvo pateiktas naujas KĮ pakeitimo projektas, siekiant įgyvendinti [ES direktyvą](#) dėl konkurencijos institucijų galių stiprinimo (ECN+ direktyva). Didžiąją dalį ECN+ direktyvoje numatytų galių KT turėjo jau kurį laiką arba įgijo po 2019 m. įsigaliojusių KĮ pataisų.

Vis dėlto keli reikšmingi pakeitimai dar turės būti padaryti. Visų pirma KĮ turės būti nustatyti papildomi saugikliai, susiję su KT nepriklausomumu ir pakankamais ištekliais. KĮ taip pat turės būti įtvirtinta viena ekonominė vieneta su-

darančių bendrovių solidari atsakomybė (tuomet šis teisinis institutas bus paremtas ne tik teismų praktika, bet ir įstatyminiu teisiniu reguliavimu) bei atsakomybė ūkio subjektų teisių ar ūkinės veiklos perėmėjams. Be to, KĮ siūloma papildyti nauju skyriumi apie bendradarbiavimą su kitų ES šalių institucijomis. Šios nuostatos bus svarbios, jei KT sieks išieškoti baudą iš įmonės, kuri neturi turto Lietuvoje, bet jo turi kitoje ES valstybėje, arba jeigu prireiks įteikti tyrimo dokumentus, o Lietuvoje to padaryti nebus įmanoma.

Kaip jau minėta, 2019 m. liepos 1 d. įsigaliojo KT siūlytos MPĮNVDĮ pataisos, išplečiančios nesąžiningų veiksmų draudimo sąrašą ir suteikiančios institucijai daugiau įgaliojimų (plačiau – skyriuje [Mažmeninė prekyba](#)).

Atnaujinti Paaškinimai dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo

2019 m. buvo nuspręsta atnaujinti 2000 m. vasario 24 d. nutarimu patvirtintus Paaškinimus dėl atitinkamos rinkos apibrėžimo, siekiant įtraukti aktualią naujausią praktiką, kuri formavosi po minėtos Paaškinimų redakcijos patvirtinimo. [Paaškinimai](#) buvo atnaujinti atsižvelgiant į EK dokumentus, ESTT ir Lietuvos nacionalinių teismų praktiką, taip pat – kitų šalių konkurencijos teisę bei praktiką taikant KĮ ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) nuostatas.

Paaškinimuose pateikti pagrindiniai principai ir kriterijai, kuriais vadovaudamasi KT apibrėžia atitinkamą rinką, taikydama KĮ ir SESV 101 bei 102 straipsnį, įskaitant teisės normas, reglamentuojančias draudžiamus susitarimus, piktnaudžiavimą dominuojančia padėtimi ir koncentracijų priežiūrą.

Paaškinimais siekiama padėti ūkio subjektams geriau suprasti, kokią informaciją KT laiko svarbia, apibrėždama atitinkamą rinką. Dažnai ši informacija nulemia, kaip bus vertinamas vienas ar kitas galimas konkurencijos ribojimo atvejis. Paaškinimai KT sprendimus turėtų padaryti aiškesnius ir skaidresnius.

Paaškinimai buvo išdėstyti nauja redakcija. Be kitų pakeitimų, naujoje redakcijoje buvo: įtrauktas paaškinimas dėl rinkos apibrėžimo tikslumui keliamų reikalavimų priklausymo nuo nagrinėjamo pažeidimo pobūdžio (pavyzdžiui, konkurencijos ribojimų pagal tikslą, KĮ 4 str. reikalavimų pažeidimų tyrimų atvejais); paaškinėti kai kurie hipotetinio monopolisto testo ir jo

principų taikymo apibrėžiant atitinkamą rinką aspektai; detalizuoti pakeičiamumo grandinių vertinimo principai; praplėsti įrodymų, kuriuos KT gali laikyti svarbiais pasiūlos pakeičiamumui įvertinti, pavyzdžiai; paaiškinti kai kurie aspektai ir principai, svarbūs geografinės rinkos apibrėžimui, įskaitant ir keliavimo atstumu, arba laiku apribotos rinkos apibrėžimo galimybę; taip pat nurodyta, kad tam tikrais atvejais apibrėžiant atitinkamą rinką yra tikslinga atsižvelgti ir į laiko dimensiją.

Galutinis dokumentas parengtas įvertinus suinteresuotų asmenų viešos konsultacijos metu pateiktas pastabas bei pasiūlymus.

KT taip pat parengė atnaujintą Paaškinimų dėl dominuojančios padėties nustatymo projektą. Jo vieša konsultacija ir priėmimas numatytas 2020 m.

Atnaujintas Darbo reglamentas

Atsižvelgdama į KĮ reikalavimus, MPĮNVDĮ pataisas ir institucijos administracinę praktiką, KT nuo 2019 m. liepos 1 d. atnaujino Darbo [reglamentą](#), numatantį institucijos darbo tvarką, jos atliekamų procedūrų taisykles, institucijai vykdančioms įstatymų pavestas funkcijas.

Svarbiausi dokumento pakeitimai susiję su detalesniu KT nario kompetencijos apibūdinimu, skyriaus, grupės vadovų ir kitų administracijos darbuotojų veiklos priežiūros procedūros metu patikslinimu. Taip pat numatytos papildomos nuostatos, reglamentuojančios tyrimo tikslais daromų ir naudojamų garso ir (ar) vaizdo įrašų tvarkymą institucijoje.

Atsižvelgiant į MPĮNVDĮ pataisas, Darbo reglamente numatytos naujos KT įgaliotų pareigūnų teisės ir pareigos, atliekant minėto įstatymo pažeidimo tyrimą.

Švietimas konkurencijos srityje

2019 m., kaip ir kasmet, KT įvairioms visuomenės grupėms skleidė informaciją apie konkurencijos vartotojams teikiamą naudą, kurią siekia didinti ir institucija, vykdydama pavestas funkcijas, t. y. atlikdama tyrimus dėl KĮ ir kitų įstatymų pažeidimų, šalindama šiuos pažeidimus bei užsiimdama kryptinga prevencine veikla.

Nuo 2019 m. liepos 1 d. įsigaliojus KĮ pataisoms, kuriose numatyta galimybė išmokėti [premijas](#) fiziniams asmenims, pateikusiems įrodymus apie konkurenciją ribojančius susitarimus (plačiau – skyriuje [Konkurenciją ribojantys susitarimai](#)), KT savo svetainėje, socialiniuose tinkluose „Facebook“ bei „LinkedIn“ vykdė informacinės sklaidos kampaniją [#IšardyKkartelį](#) ir dar aktyviau viešino informaciją, kaip galima atpažinti kartelius, kodėl svarbu apie juos pranešti KT, kokią žalą patiria vartotojai, kai konkurentai tariasi dėl paslaugų ar prekių kainų. Siekdama paskatinti tiek pavienius asmenis, tiek verslo įmones pranešti apie vienus pavojingiausių KĮ pažeidimų, institucija savo svetainėje įdiegė [sistemą](#), leidžiančią nesudėtingai ir anonimiškai perduoti informaciją elektroniniu būdu.

Iki metų pabaigos KT ekspertai konsultavo kelias dešimtis asmenų, besidominčių, kokia informacija būtų laikoma pagrįstais įrodymais apie galimą kartelinių susitarimų, taip pat, kaip ir ankstesniais metais, teikė konsultacijas ir vedė [mokymus](#) perkančiųjų organizacijų atstovams apie Viešųjų pirkimų įstatyme numatytą galimybę šalinti galimai susitarusius tiekėjus iš viešųjų pirkimų, kitoms organizacijoms rengė mokymus apie KT įgaliojimus atliekant konkurenciją ribojančių susitarimų tyrimus, pažeidėjams gresiančias sankcijas už konkurencijos taisyklių

nesilaikymą, pastaraisiais metais nustatytus pažeidimus.

Tokios nuoseklios pastangos jau duoda rezultatų – perkančiosios organizacijos vis dažniau atpažįsta galimus kartelinius susitarimus, šalina iš viešųjų pirkimų įtarimus sukėlusius tiekėjus, o informaciją apie galimus pažeidimus perduoda KT. Institucija 2019 m. atliko vieną tyrimą tokios gautos informacijos pagrindu (plačiau – skyriuje [Konkurenciją ribojantys susitarimai](#)) ir dar vieną tęsia.

KT patirtis tiriant KĮ pažeidimus rodo, kad į institucijos akiratį patekusių įmonių atstovai dažnai nesusimąsto, jog jų veiksmai gali pažeisti konkurencijos taisykles. Siekdama didinti verslo bendruomenės sąmoningumą konkurencijos teisės srityje, KT [išsiuntė](#) asmeninius laiškus įmonių vadovams ir atkreipė jų dėmesį į KĮ reikalavimus bei finansines ir reputacines pasekmes, gresiančias už konkurenciją ribojančių susitarimų sudarymą. Įvairiuose ūkio sektoriuose dirbančių

120

IŠ VISO IŠPLATINTA PRANEŠIMŲ SPAUDAI
LIETUVIŲ IR ANGLŲ KALBOMIS

bendrovių vadovai laiškuose taip pat informuoti apie Atleidimo nuo baudų [programą](#), kuria pasinaudoję konkurenciją ribojančio susitarimo dalyviai gali būti atleisti nuo baudos. 2019 m. KT atnaujino [atmintinę](#) asociacijoms, kurios savo veikloje gali susidurti su KĮ pažeidimų rizika.

Konkurencijos teisės ir tyrimų centras „Global Competition Review“ penktus metus iš eilės įvardijo Konkurencijos tarybą kaip vieną profesionaliausių institucijų pasaulyje ir skyrė jai tris žvaigždutes iš penkių. Tokį pat įvertinimą gavo konkurencijos institucijos iš Austrijos, Belgijos, Suomijos, Švedijos, Šveicarijos, Nyderlandų.

Reaguodami į viešojoje erdvėje kylančias diskusijas, KT ekspertai įvairioms žiniasklaidos priemonėms teikė savo nuomones ir įžvalgas, kad institucijos baudos turi [atgrasyti](#) verslą nuo žalingų pažeidimų, kodėl deramas [dėmesys](#) konkurencijos politikai atsiperka, kodėl svarbu numatyti būsimo tyrimo [poveikį](#), ar siūlymas steigti valstybines vaistines gali būti [siejamas](#) su mažesnėmis vaistų kainomis ir veiksmingesne konkurencija bei kt.

Žiniasklaidoje itin plačiai viešintos KT [išvados](#) apie pakeistą optometrijos priežiūros paslaugų teisinį reguliavimą, kuris galimai riboja 300 ūkio subjektų galimybes toliau veikti rinkoje, o tuo pačiu ir tokių paslaugų prieinamumą vartotojams (plačiau – skyriuje [Viešųjų subjektų priežiūra](#)), taip pat – KT [siūlymai](#) Vyriausybei svarstyti galimybes tobulinti valstybinės techninės apžiūros paslaugos teikimo sistemą, atsisakant šias paslaugas teikiančių įmonių skaičiaus ribojimo ir jų išdėstymo šalies teritorijoje kriterijaus, kadangi esamas teisinis reglamentavimas nesudaro galimybių įmonėms varžytis dėl teisės veikti valstybinės techninės apžiūros paslaugos rinkoje. Seimo Socialinių reikalų ir darbo komitetui svarstant iniciatyvas Darbo kodekse numatyti draudimą daliai prekybininkų dirbti tam tikromis dienomis, žurnalistai domėjosi KT [išvada](#), kad turėtų būti detalai įvertintas ne tik tokio draudimo prasmingumas bei tikslingumas, bet ir jo galimos pasekmės konkurencijai.

Seminarai ir konferencijos

Tęsdama dialogą su viešojo ir privataus sektoriaus atstovais bei įvairiomis visuomenės grupėmis, KT organizavo renginius, skirtus šviesti

visuomenę ir kitais aktualiais konkurencijos klausimais. Institucijos iniciatyva buvo suorganizuoti 7 mokymai atskiroms maisto prekių ir gėrimų tiekėjų asociacijoms ir pavieniams tiekėjams apie MPJNVD] jiems suteikiamas teises (plačiau – skyriuje [Mažmeninė prekyba](#)).

2019 m. KT rengė mokymus viešojo intereso gynimo skyriuose dirbantiems prokurorams

iš visos Lietuvos. Mokymų metu prokurorai supažindinti su institucijos vykdoma veikla prižiūrint viešojo administravimo subjektus, buvo pristatyti požymiai, kuriais vadovaudamiesi pareigūnai gali nustatyti, ar savivaldybių skiriamam finansavimui turi būti taikomos valstybės pagalbos taisyklės, bei praktiniai KĮ 4 str. pažeidimo pavyzdžiai.

Balandžio 2 d. Kaune vykusiam [seminare](#), skirtame Lietuvos savivaldybių kontrolės ir audito tarnybų darbuotojams, KT ekspertai dalijosi patirtimi apie konkurencijos svarbą ir naudą. Renginyje apžvelgtos institucijos vykdytos bylos, pristatyti pagrindiniai aspektai, į kuriuos savivaldybių atstovai galėtų atkreipti dėmesį ir, atpažinę galimus kartelius, imtis veiksmų. Taip pat pristatyta valstybės pagalba, kaip ir kam ji gali būti teikiama bei kodėl apie ją būtina pranešti EK.

Balandžio 17–18 d. KT ekspertų vestuose mokymuose beveik 60 Užimtumo tarnybos darbuotojų gilinasi į mažareikšmės pagalbos reglamento taikymą bei suteiktos valstybės pagalbos ir nereikšmingos (*de minimis*) pagalbos registrą.

Gegužės 24 d. KT kartu su advokatų kontora COBALT surengė diskusiją „Vertikalūs ribojimai prekybos santykiuose: kaip nepaklusti?“. Seminare aptarta, su kokiais iššūkiais susiduria tiekėjai ir platintojai nustatydami vertikaliuosius ribojimus ir diskutuota apie vertikaliųjų susitarimų bendrosios išimties ateities perspektyvas.

Birželio 17 d. KT vedė mokymus Valstybės kontrolės darbuotojams, kurių metu buvo pristatyti ne tik teoriniai valstybės pagalbos kriterijų vertinimo aspektai, bet ir spęstos praktinės užduotys. Tęsdama diskusiją dėl valstybės dalyvavimo versle ribų, KT kartu su Seimo Audito komitetu

ir Lietuvos laisvosios rinkos institutu rugsėjo 16 d. Seime surengė tarptautinę [konferenciją](#) „Ar reikalinga konkurencija teikiant viešąsias paslaugas“. Renginio dalyviai turėjo galimybę susipažinti su tarptautine valstybės veikimo rinkoje praktika, aptarti esamą padėtį Lietuvoje ir diskutuoti, ar būtina užtikrinti efektyvią konkurenciją viešųjų paslaugų sektoriuje.

Rugsėį ir gruodį KT ekspertai kartu su Advokatų tarybos konkurencijos teisės komiteto nariais surengė apskritojo stalo [diskusijas](#) ir analizavo, kokių iššūkių kyla susiduriant su konkurencijos teisės klausimų nagrinėjimo procedūromis ir kaip tuos iššūkius spręsti.

Kiti edukaciniai projektai

Stiprindami bendradarbiavimą su akademine bendruomene, KT ekspertai lankėsi Kauno technologijos universitete, kur skaitė pranešimus piktnaudžiavimo dominuojančia padėtimi ir susijungimų poveikio konkurencijai vertinimo temomis, analizavo studentų darbus. Ekonomikos ir verslo fakulteto studentai, pristatydami konkurencijos pažeidimų bylas, aptarė rinkos apibrėžimus, vartotojams sukeltą žalą, KT nustatytas sunkinančias ir lengvinančias aplinkybes bei tai, kaip pažeidimus vertino Lietuvos teismai.

Gegužės 17 d. KT atstovai dalyvavo nacionaliniame moksleivių mokomųjų bendrovių konkurse,

kurį organizavo VšĮ „Junior Achievement Lietuva“. Renginio metu įvertintas moksleivių mokomųjų bendrovių idėjų ir verslų perspektyvumas, potencialas, suteiktas grįžtamasis ir ugdomasis ryšys jauniems verslininkams.

Birželio 6–7 d. Birštone vykusioje VšĮ „Junior Achievement Lietuva“ konferencijoje mokytojams ir mokyklų vadovams KT narė Jūratė Šovienė dalijosi įžvalgomis apie konkurenciją. Aptartos baimės, kurias sėja kainų kilimas, į rinką įsiveržiantys nauji kitokie žaidėjai, dalijimosi ekonomikos verslo modeliai, ir kaip konkurencija bei mokslas padeda jas įveikti. Konferencijoje daug dėmesio skirta verslumo ugdymo tendencijų, veiklų ir jo poveikio pristatymui.

Tarpinstitucinis bendradarbiavimas

KT jau kelerius metus siekia stiprinti tarpinstitucinę partnerystę. Su STT ir VPT trečius metus tęsiamas trišalis bendradarbiavimas: vyksta reguliarūs susitikimai, keičiamasi institucijų funkcijoms įgyvendinti reikiama informacija, įžvalgomis apie rinkos dalyvių elgesį, konsultuojamasi, teikiama pagalba rengiant teisės aktus ir atliekant tyrimus, kartu organizuojami seminarai ir mokymai. Kaip minėta, KT, gavusi informacijos iš STT dėl konkurenciją ribojančio susitarimo viešuosiuose pirkimuose, 2019 m. baigė 1 tyrimą ir nustatė pažeidimą (plačiau – skyriuje [Konkurenciją ribojantys susitarimai](#)).

Seime vykusio tarptautinio konferencija „Ar reikalinga konkurencija teikiant viešąsias paslaugas“.

Tarptautinis bendradarbiavimas

Tarptautinio bendradarbiavimo srityje KT vertinama kaip viena profesionaliausių institucijų, kuri 2019 m. ypač aktyviai dalijosi įgytomis žiniomis su mažiau patirties konkurencijos teisės ir politikos srityje sukaupusiomis [valstybėmis](#), prisidedama prie skirtingų šalių giminingų institucijų bendradarbiavimo rėmimo, šalių paramos gavėjų administracinių gebėjimų stiprinimo bei būtinų reformų įgyvendinimo.

Prisidedama prie ES šalių partnerių ekonominio ir socialinio vystymosi, 2019 m. KT užbaigė EK finansuojamą ES Dvynių programos projektą [Ukrainoje](#). Per 2016–2019 m. vykusį projektą siekta stiprinti Ukrainos konkurencijos institucijos gebėjimus išaiškinant konkurenciją ribojančius viešojo ir privataus sektoriaus atstovų veiksmus, perduoti ES konkurencijos teisės praktiką. Beveik 100 įgyvendintų veiklų metu KT ir Vokietijos konkurencijos ekspertai padėjo Ukrainos kolegoms tobulinti įmonių susijungimų nagrinėjimo procedūras, pateikė rekomendacijas dėl

rinkos tyrimų vykdymo, konkurencijos teisės nuostatų taikymo. Be to, Lietuvos konkurencijos ekspertai dalijosi įžvalgomis, kaip suderinti Ukrainos konkurencijos įstatymą su ES teisės reikalavimais, nustatyti veiklos prioritetus, kad iš institucijos vykdomos veiklos naudą gautų ir vartotojai, ir sąžiningai veikiantis verslas. Per 33 mėnesius trukusį projektą 15 Ukrainos konkurencijos ekspertų turėjo galimybę apsilankyti Lietuvoje, kur domėjosi, kaip KT atlieka KĮ pažeidimų tyrimus, nagrinėja tyrimų metu surinktą medžiagą, kokius turi įgaliojimus atliekant patikrinimus. Stažuodamiesi KT svečiai iš Ukrainos gilinosi į tarptautinę tyrimų procedūrų ir konkurencijos kultūros sklaidos praktiką, saugaus valstybinio duomenų perdavimo tinklo klausimus, EBPO gairių dėl teisės aktų poveikio konkurencijai taikymą.

Be trečiojo per savo veiklos metus įgyvendinto Dvynių programos projekto, KT su Belgijos ir kitų šalių ekspertais Sakartvele baigė vykdyti ES

33 mėnesiai

14 Konkurencijos tarybos darbuotojų

98 misijos

Perduota
ES konkurencijos
teisės praktika

Partneriai: Lietuva ir Vokietija

15-os
Ukrainos ekspertų
vizitai Lietuvoje

TARPTAUTINIS PROJEKTAS UKRAINOJE 2016–2019 M.

30 mėnesių Projekto vertė 2 mln. Eur Daugiau nei 40 mokymų
11 Konkurencijos tarybos ekspertų virš 100 projektinių veiklų Daugiau nei 30 konkurencijos stiprinimo renginių

TARPTAUTINIS PROJEKTAS SAKARTVELE 2016–2019 M.

techninės paramos [projektą](#). ES ekspertai, įskaitant ir KT darbuotojus, bendradarbiaudami su Sakartvelo konkurencijos institucija ir suinteresuotomis visuomenės grupėmis, beveik trejus metus aktyviai prisidėjo prie konkurencijos taisyklių šioje šalyje tobulinimo: dalijosi įžvalgomis, teikė pasiūlymus dėl Sakartvelo konkurencijos teisės aktų pakeitimų, suderinimo su ES teise, vedė seminarus skirtingoms tikslinėms grupėms. Nuo 2016 m. vidurio iki 2019 m. pabaigos suorganizuota daugiau nei 40 mokymų Sakartvelo konkurencijos agentūros ir skirtingų sektorių priežiūros institucijų darbuotojams, įvyko per 30 konkurencijos kultūros stiprinimo renginių viešojo ir privataus sektoriaus atstovams, parengtas Sakartvelo konkurencijos įstatymo pakeitimo projektas, įvairios gairės, atmintinės.

Sėkmingai užbaigusi vykdytas veiklas Ukrainoje ir Sakartvele, KT pradėjo įgyvendinti naujus ES techninės paramos projektus Serbijoje bei Kosove. Vykdamas projektą Serbijoje, 2019 m. rugsėjo mėn. Belgrade surengta regioninė valstybės pagalbos konferencija. Joje institucijos pirmininkas Šarūnas Keserauskas su Vakarų Balkanų, EK ir kitų Bendrijos šalių atstovais dalijosi valstybės pagalbos srityje kilusiais iššūkiais, su kuriais Lietuva susidūrė prieš ir po stojimo į ES. Kosove daugiau nei 3 metus truksiančiame projekte KT ekspertai pradėjo konsultuoti Kosovo konkurencijos ir valstybės pagalbos institucijas bei vykdyti įvairias veiklas konkurencijos ir valstybės pagalbos klausimais.

Dvišalių vizitų metu KT ekspertai Bosnijos ir Hercegovinos konkurencijos institucijos tyrėjams vedė mokymus apie tai, kaip atpažinti sudaromų kartelinių susitarimų požymius, vykdyti

įmonių patikrinimus ir rinkti įrodymus. Be to, kolegoms iš Balkanų regiono pristatyta Lietuvos patirtis konkurencijos kultūros stiprinimo ir bendradarbiavimo su kitomis institucijomis srityse, kad būtų išvengta konkurencijos pažeidimų ir jų daromos žalos. Vokietijos ir Lietuvos prokuratūrų atstovai domėjosi KT vykdomais kartelių tyrimais. Institucijos ekspertai pristatė KT įgaliojimus atliekant konkurenciją ribojančių susitarimų tyrimus, pažeidėjams gresiančias sankcijas už konkurencijos taisyklių nesilaikymą, pastaraisiais metais nustatytus pažeidimus.

Viešųjų subjektų konkurencijos ribojimai – problema, egzistuojanti ne tik Lietuvoje, bet ir kaimyninėse valstybėse. Sekdama Lietuvos pavyzdžiu, Latvija įteisino baudas už viešojo administravimo subjektų pažeidimus. Konsultuodami kolegas iš Latvijos konkurencijos institucijos, KT ekspertai supažindino, kaip Lietuvoje viešiesiems subjektams taikomas KĮ ir kokie tyrimai buvo vykdyti.

KT, kaip ir kasmet, toliau aktyviai dalyvavo EBPO konkurencijos komiteto bei jo darbo grupių veikloje, teikė apžvalgas apie sukauptą patirtį konkurenciją ribojančių viešojo administravimo subjektų veiksmų, konfidencialios informacijos apsaugos, konkurencijos teisės bylų nagrinėjimo teismuose temomis. Ekspertai reguliariai dalyvavo Europos konkurencijos tinklo (*European Competition Network*) ir Tarptautinio konkurencijos tinklo (*International Competition Network*) veikloje su kolegomis iš užsienio aptariant telekomunikacijų srities, ECN+ direktyvos perkėlimo, tyrimų farmacijos sektoriuje, įmonių susijungimų, konkurencijos kultūros stiprinimo, tarpinstitucinio bendradarbiavimo, valstybės pagalbos priemonių vertinimo ir kitus klausimus.

Žmogiškieji ir finansiniai ištekliai

KOMANDA

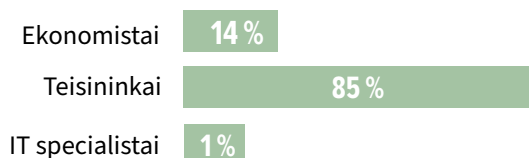
2019 m., palyginti su 2018-aisiais, KT darbuotojų skaičius išliko nepakitęs. 2019 m. gruodžio 31 d. buvo užimta 71 pareigybė: 5 valstybės pareigūnai, 50 valstybės tarnautojų ir 16 darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis.

Institucijoje dirbo 73 proc. moterų ir 27 proc. vyrų. 97 proc. visų darbuotojų yra įgiję aukštąjį universitetinį išsilavinimą, bendras amžiaus vidurkis siekė 36 metus.

Institucijai priskirtų įstatymų priežiūros ir pažeidimų tyrimų funkcijas 2019 m. vykdė 53 darbuotojai (10 proc. daugiau nei 2018 m.): 85 proc. ekspertų yra teisininkai, 14 proc. – ekonomistai, 1 proc. – IT specialistai. Ekspertų, dirbančių tiesiogiai su konkurencijos priežiūra ir pažeidimų tyrimais, vidutinė stažo KT trukmė – 7 metai. 18 darbuotojų atliko su vidaus administravimu ir palaikymo procesais susijusias funkcijas.

KT siekia, kad organizacijos veikla būtų grindžiama tarptautiniu mastu pripažintais kokybės vadybos principais, planuoja ir įgyvendina priemones veiklos procesų ir išteklių valdymo efektyvumui didinti, nuolatiniam veiklos rezultatų gerinimui ir inovatyvių darbo metodų taikymui užtikrinti.

KT EKSPERTAI, TIESIOGIAI DIRBANTYS SU TYRIMAIS:

Viena iš svarbiausių nuolatinio gerinimo sričių – personalo valdymas ir kvalifikacijos tobulinimas, siekis pritraukti ir išlaikyti kompetentingus darbuotojus, gerinti jų darbo sąlygas. KT personalo politikos priemonės yra planuojamos ir įgyvendinamos atsižvelgiant į pagrindinius darbuotojų gyvavimo ciklo organizacijoje etapus:

- Pritraukimas
- Priėmimas
- Adaptacija
- Ugdymas
- Išlaikymas
- Išėjimas

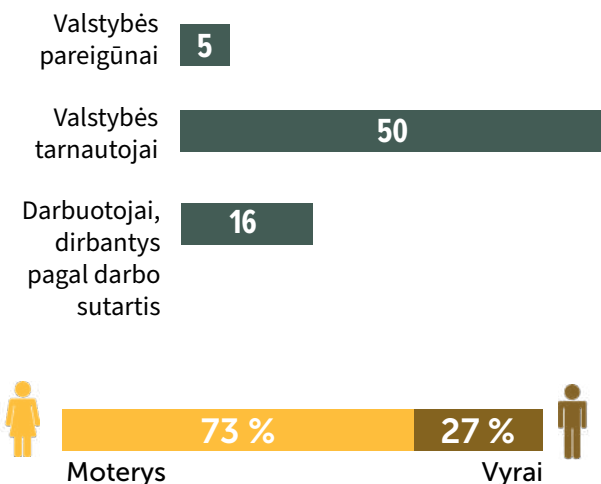
Administracijos struktūros pokyčiai

2019 m. KT administracinė struktūra, struktūrinių padalinių ir darbuotojų atliekamos funkcijos buvo peržiūrėtos tris kartus. Optimizavus su vidaus administravimu ir palaikymo procesais susijusias funkcijas, panaikinti Vidaus administravimo ir Finansų skyriai. Buvusių padalinių

darbas organizuojamas per administracijos direktoriui tiesiogiai pavaldžias ir struktūriniams padaliniams nepriskirtas pareigybes.

Kaip minėta, nuo 2019 m. gegužės 1 d., įsigaliojus RĮ pataisoms, KT vykdytas klaidinančios ir lyginamosios reklamos priežiūros funkcijas perėmė VVTAT, tad atitinkamai keitėsi KT Nesąžiningos komercinės veiklos tyrimo grupės ir jos darbuotojų funkcijos.

KT DARBUOTOJAI

2019 m. spalio 1 d. KT Teisės ir konkurencijos politikos grupė padalinta į dvi savarankiškas grupes: Teisėkūros ir tarptautinio bendradarbiavimo grupę bei Teisės ir konkurencijos politikos grupę. Pagrindinės tokius pokyčius lėmusios priežastys – siekis užtikrinti tinkamą dėmesį ir prioritetą šioms strategiškai svarbioms KT veiklos sritims, taip pat tikslas gilinti šių sričių specializaciją ir plėtoti reikiamas kompetencijas.

Tarptautinio konteksto išmanymas ir bendradarbiavimas leidžia ne tik aiškiau nubrėžti konkurencijos politikos prioritetus, bet ir tobulinti Lietuvos nacionalinę teisėkūrą pasitelkiant tarptautinę konkurencijos institucijų tyrimų bei teismų praktiką, mokslinę literatūrą. Teisėkūros ir tarptautinio bendradarbiavimo grupė analizuoja ES konkurencijos teisės srities naujoves, mokslinę literatūrą, ESTT praktiką konkurencijos teisės srityje, apžvelgia EBPO bei JAV konkurencijos srities naujausius reikalavimus ir praktiką. Taip

pat teikia pagalbą KT administracijos darbuotojams inicijuojant pokyčius nacionalinėje teisėkūroje, konsultuoja ir padeda spręsti probleminius konkurencijos srities klausimus, organizuoja išorinius mokymus apie konkurencijos teisę ir KT veiklą.

Gerovės tyrimas

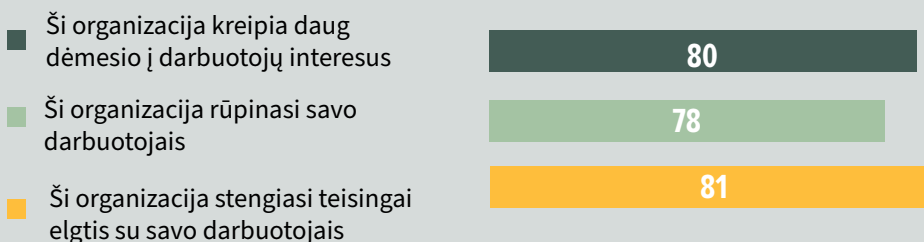
Pastaruoju metu dauguma darbdavių susiduria su iššūkiais siekiant pritraukti talentingus ir motyvuotus darbuotojus, taip pat išsaugant kompetentingus specialistus, užtikrinant jų lojalumą ir efektyvų įsitraukimą į organizacijos veiklą.

Norėdama sužinoti, kaip KT darbuotojai vertina esamas darbo sąlygas ir tarpusavio santykius, bei identifikuoti tobulintinus aspektus, institucijos administracija kartu su Vilniaus universitetu 2019 m. pradžioje atliko Gerovės tyrimą, kuriame dalyvavo daugiau kaip 92 proc. institucijos darbuotojų. Atlikta ir lygių galimybių apklausa, kurioje dalyvavo 72 proc. darbuotojų. Įvertinus rezultatus ir aptarus juos su kolektyvu, buvo išsikeltas tikslas peržiūrėti KT taikomas motyvacijos priemones ir parengti siūlymus dėl naujų sprendimų taikymo.

Bendradarbiaujant įvairių padalinių atstovams, 2019 m. antroje pusėje buvo parengti ir pateikti derinti pasiūlymai dėl KT Atlygio politikos projekto, siekiant nustatyti skaidrią ir visiems darbuotojams aiškią atlygio už darbą politiką, apimančią tiek piniginį atlygį, tiek nematerialias motyvacijos priemones. Pakeistos Vidaus tvarkos taisyklių ir kitų tvarkų aprašų nuostatos,

KT DARBUOTOJŲ GEROVĖS KLIMATO VERTINIMAS

Apklaustų darbuotojų, sutikusių su pateiktais teiginiais, dalis, proc.

Šaltinis – VU atliktas KT gerovės tyrimas, 2019 m. kovas

kurios užtikrina visiems darbuotojams galimybę lanksčiai pasirinkti darbo pradžios ir pabaigos laiką, taip pat sudaro sąlygas paprasčiau pasinaudoti nuotolinio darbo galimybėmis. Rūpinantis naujais darbuotojais, kad jie greičiau ir sklandžiau įsiliėtų į darbo aplinką, buvo patvirtintas Konkurencijos tarybos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, adaptacijos aprašas.

Šie nuoseklūs pokyčiai lėmė aukštą KT įgyvendinamos lygių galimybių politikos įvertinimą. 2019 m. gruodžio mėn. KT pastangos savo veikloje diegti lygių galimybių principus įvertintos trejais „Lygių galimybių sparnais“. Tai aukščiausias įvertinimas, kurį įmonėms ar organizacijoms gali skirti Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba ir Žmogaus teisių stebėjimo institutas.

Mokymai

Siekiant tobulinti individualius KT darbuotojų gebėjimus, kad institucijos funkcijos ir veiklos procesai būtų atliekami kuo efektyviau, buvo atnaujintas Konkurencijos tarybos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo (mokymų) tvarkos

aprašas. Šiame dokumente nustatyti kvalifikacijos tobulinimo tikslų įgyvendinimo prioritetai, sudarytas mokymo proceso tikslinių grupių (A1–C) sąrašas. Institucija 2019 m. pradėjo įgyvendinti tikslinėms grupėms skirtų mokymų planą, kurio veiklos bus tęsiamos ir 2020 m.

2019 m. mokymuose dalyvavo 65 KT darbuotojai, kurie iš viso mokėsi 193 kartus: 169 kartus tobulino bendruosius gebėjimus, 24 kartus – specialiuosius gebėjimus. Kvalifikacija tobulinta ir dalyvaujant įvairių organizacijų darbo grupių susitikimuose užsienyje (plačiau – skyriuje [Tarp-tautinis bendradarbiavimas](#)).

Nebe pirmus metus sėkmingai naudotasi vidinių mokymų sistema, kuri rėmėsi darbuotojų kompetencijų, patirties, įgytos komandiruotėse, stažuotėse, dalijimusi institucijos viduje.

Turėdama ribotus finansinius išteklius, KT susiduria su rimtu iššūkiu, kaip dėl kvalifikuotų specialistų konkuruoti su verslu, galinčiu pasiūlyti aukštos kompetencijos ekspertams gerokai didesnę atlygį. 2019 m. KT ekspertai ėmė aktyviau lankytis aukštosiose mokyklose ir skatinti baigiamųjų kursų studentus rinktis praktiką šioje institucijoje, kuri siūlo puikią galimybę ne

A1	<p>A1 tikslinė grupė – visi darbuotojai, dirbantys KT nuo 0 iki 0,5 metų, taip pat grįžę po didesnės kaip 2 metų pertraukos.</p> <p>Tematika – ĮVADINIAI BAZINIAI. Paprastai organizuojami vidinių KT lektorių pagalba (100).</p>
A2	<p>A2 tikslinė grupė – darbuotojai, turintys su KĮ ir kitų įstatymų priežiūra bei pažeidimų tyrimu susijusių funkcijų, dirbantys KT nuo 0,3 iki 1 metų, taip pat grįžę po didesnės kaip 2 metų pertraukos. Rekomenduojama, kad būtų išklause A1 mokymų programą.</p> <p>Tematika – ĮVADINIAI PROFESINIAI. Paprastai organizuojami vidinių KT lektorių pagalba, bet galimos išimties (90/10).</p>
B1	<p>B1 tikslinė grupė – darbuotojai, turintys su KĮ ir kitų įstatymų priežiūra bei pažeidimų tyrimu susijusių funkcijų, dirbantys KT daugiau kaip 1 metus. Rekomenduojama, kad būtų išklause A1 ir A2 mokymų programą.</p> <p>Tematika – PROCEDŪRINIAI, TURINIO, METODOLOGINIAI, VADYBINIAI klausimai, aktualūs KT administracijos grupių darbuotojams, ekspertams, tyrėjams ir jų vadovams. Paprastai organizuojami išorinių ir vidinių KT lektorių pagalba (70/30).</p>
B2	<p>B2 tikslinė grupė – vidaus administravimo funkcijų turintys darbuotojai ir kiti darbuotojai, kai reikia įgyti vienetinių ar siauram specialistų ratui aktualių specialiųjų kompetencijų, dirbantys KT daugiau kaip 1 metus. Rekomenduojama, kad būtų išklause A1 mokymų programą.</p> <p>Tematika – PERSONALO, APSKAITOS, FINANSŲ, TURTO, INFORMACIJOS, INFORMACINIŲ TECHNOLOGIJŲ, PROJEKTŲ IR PROCESŲ VALDYMAS, KT. Paprastai organizuojami išorinių lektorių pagalba, bet galimos išimties (90/10).</p>
C	<p>C tikslinė grupė – vadovaujamo pobūdžio funkcijų turintys pareigūnai ir tarnautojai, juos pavaduojantys darbuotojai ir pakeičiamumui ruošiami darbuotojai.</p> <p>Tematika – VADOVAVIMAS, LYDERYSTĖ, EFEKTYVI KOMUNIKACIJA, BENDRAVIMAS SU ŽINIASKLAIDA, PROCESŲ IR PROJEKTŲ VALDYMAS, ORGANIZACINĖ PSICHOLOGIJA IR KT. Paprastai organizuojami išorės lektorių pagalba (100).</p>

tik įgauti patirties bei žinių per praktiką, bet ir pradėti savo profesinę karjerą profesionalioje, modernioje ir draugiškoje komandoje.

FINANSAVIMAS

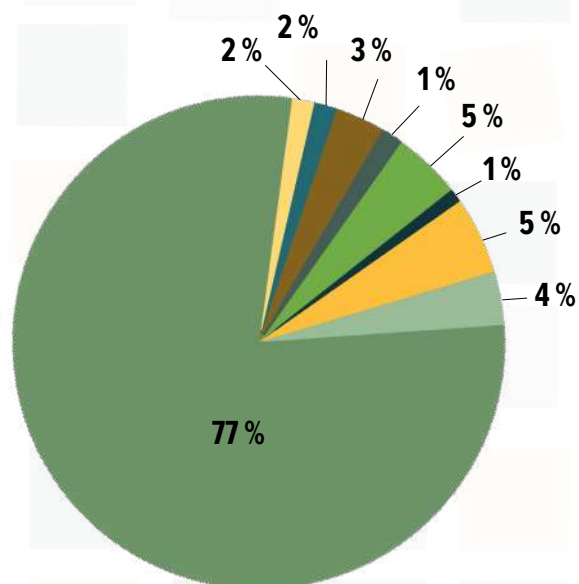
KT 2019 m. vykdė Valstybinės konkurencijos politikos įgyvendinimo užtikrinant ūkio subjektų ir vartotojų apsaugą nuo konkurenciją ribojančių ir/ar vartotojų interesus pažeidžiančių veiksmų programą, finansuojamą valstybės biudžeto lėšomis. Šioje programoje, kuri apima visas KT veiklos sritis, nustatytos lėšos vykdomoms funkcijoms finansuoti, taip pat lėšos personalo darbo užmokesčiui ir socialinio draudimo išlaidoms bei visoms institucijos išlaikymo išlaidoms. Lietuvos Respublikos 2019 m. valstybės biudžeto ir savivaldybės biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatymu KT patvirtinti asignavimai sudarė 2 370 tūkst. Eur. Asignavimų planas 2019 m., įskaitant viršplanines biudžetinių įstaigų pajamų įmokas, siekė 2 527,3 tūkst. Eur. Kaip numatyta KĮ, institucija trečius metus gauna pajamas iš ūkio subjektų už koncentracijos nagrinėjimą. Atsižvelgusi į KĮ pataisas ir institucijos patiriamas sąnaudas, KT nuo 2019 m. kovo 1 d. patvirtino naujus įmokų dydžius už pranešimų apie koncentraciją ir prašymų leisti atlikti atskirus koncentracijos veiksmus nagrinė-

jimą. Ūkio subjektai už teikiamo pranešimo apie koncentraciją nagrinėjimą iki 2020 m. kovo 1 d. turėjo mokėti 9 000 Eur dydžio užmokestį, o už teikiamo prašymo leisti atlikti atskirus koncentracijos veiksmus nagrinėjimą – 2 700 Eur dydžio užmokestį. Per 2019 m. ūkio subjektai už koncentracijų nagrinėjimą iš viso sumokėjo 255 tūkst. Eur. 2019 m., palyginti su 2018 m., KT asignavimai valstybės biudžeto lėšomis kartu su viršplaninėmis įmokomis didėjo 1,2 proc. (2018 m., palyginti su 2017 m., – 8,9 proc.). Didžioji dalis asignavimų skirta darbo užmokesčiui, socialinėms pašalpoms ir socialinio draudimo lėšoms, materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimui. Kompiuterinei ir programinei įrangai atnaujinti 2019 m. KT skyrė 10,1 tūkst. Eur, vidiniam tinklui atnaujinti ir plėsti (įsigyti 2 serveriai ir duomenų saugykla) – 60,5 tūkst. Eur. Ne pirmus metus siekiama labiau pritaikyti institucijos pastatą, esantį Jogailos g. 14, KT poreikiams – einamojo remonto, naujų kabinetų rengimo darbams, šildymo sistemos atnaujinimui išleista 84,3 tūkst. Eur. Remonto darbai pagal pasirašytas sutartis tęsis ir 2020 m. Taip pat bus tęsiami Suteiktos valstybės pagalbos registro (KOTIS) modernizavimo darbai.

Institucija atkreipia Vyriausybės dėmesį, kad KT biudžetas, palyginti ne tik su užsienio šalių konkurencijos institucijų, bet ir su Lietuvoje veikiančių giminingų rinkos priežiūrą vykdančių institucijų biudžetais, išlieka neproporcingai mažas.

2019 M. PATVIRTINTŲ IR VIRŠPLANINIŲ ĮMOKŲ PANAUDOJIMAS

- Darbo užmokestis ir darbdavių socialinė parama (1 944 415,70 Eur)
- Socialinio draudimo įmokos (36 801,94 Eur)
- Kvalifikacijos kėlimas (38 140,10 Eur)
- Komandiruotės ir transportas (81 559,60 Eur)
- Dotacijos savivaldybėms (34 129,82 Eur)
- Materialiojo ir nematerialiojo turto įsigijimas (113 259,96 Eur)
- Komunalinės paslaugos (22 550,20 Eur)
- Kitos prekės ir paslaugos (126 381,28 Eur)
- Materialiojo turto remontas (87 571,49 Eur)

Konkurencijos taryba
Jogailos g. 14, Vilnius LT-01116
Tel. (8 5) 212 7608
E. p. taryba@kt.gov.lt

Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba

Lithuanian Competition Council

konkurencijos_taryba

Konkurencijos taryba

@keserauskas

